

**Atzinums Nr. 26/2025 par Eiropas Komisijas Īstenošanas
lēmuma projektu saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 par
personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē**

Pieņemts 2025. gada 16. oktobrī

Kopsavilkums

Eiropas Komisija 2025. gada 22. jūlijā sāka procesu, lai pieņemtu savu īstenošanas lēmuma projektu par personas datu pietiekamu aizsardzību Apvienotajā Karalistē (AK) saskaņā ar VDAR 45. panta 2. punktu. Ar šo lēmuma projektu ar atsauci pagarina iepriekšējā 2021. gada 28. jūnija lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību dažu daļu spēkā esamību līdz 2031. gada decembrim.

Tajā pašā datumā Eiropas Komisija lūdza Eiropas Datu aizsardzības kolēģijai sniegt atzinumu. EDAK novērtējums par AK nodrošinātā aizsardzības līmeņa atbilstību ir veikts, pamatojoties uz paša lēmuma projekta izskatīšanu, kā arī pamatojoties uz to dokumentu analīzi, kurus darījusi pieejamus Eiropas Komisija.

EDAK savā novērtējumā pievērsās gan lēmuma projekta vispārējiem lēmuma projekta aspektiem, gan valsts iestāžu piekļuvei no EEZ nosūtītajiem personas datiem tiesībaizsardzības un valsts drošības mērķiem, tostarp tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas pieejami EEZ pilsoņiem.

Tāpat EDAK novērtēja, vai saskaņā ar AK tiesisko regulējumu paredzētie aizsardzības pasākumi ir ieviesti un ir efektīvi.

EDAK šim darbam kā galveno atsauci ir izmantojusi 2017. gada 28. novembrī pieņemto VDAR atbilstības atsaucē dokumentu ("VDAR atbilstības atsaucē dokuments"), kas pēdējo reizi pārskatīts un pieņemts 2018. gada 6. februārī, un EDAK 2020. gada 2. februāra ieteikumus par Eiropas būtiskajām garantijām uzraudzības pasākumiem.

EDAK atzinīgi vērtē AK un ES datu aizsardzības sistēmas turpmāko saskaņošanu, neskatoties uz nesenajām izmaiņām AK attiecīgajā tiesiskajā regulējumā. Ņemot vērā iepriekš minēto, šajā atzinumā ir uzsvērti vairāki punkti, kas jāanalizē sīkāk, kā arī daži jautājumi, kas Komisijai turpmākajos gados būtu cieši jāuzrauga, pildot savu uzraudzības pienākumu saskaņā ar VDAR 45. panta 4. punktu.

EDAK norāda, ka AK ievieša izmaiņas attiecībā uz "mantoto" ES vispārējo tiesisko regulējumu saskaņā ar 2023. gada Saglabāto ES tiesību likumu (Atcelšana un reforma) ("*REUL* likums"), kas cita starpā atceļ ES tiesību pārākuma principu (ar garantijām attiecībā uz dažiem VDAR noteikumiem) un atceļ ES tiesību principu tiešu piemērošanu, tostarp tiesības uz privātumu un datu aizsardzību, kas izriet no Pamattiesību hartas. EDAK aicina Komisiju izskaidrot un sniegt sīkāku novērtējumu par *REUL* likuma izraisītajām izmaiņām un novērtēt to ietekmi uz AK tiesisko regulējumu kopumā un konkrētāk – uz tās datu aizsardzības regulējumu. EDAK uzskata, ka Komisijai arī turpmāk ir cieši jāuzrauga šī joma.

EDAK norāda, ka valsts sekretāram ir piešķirtas jaunas pilnvaras ieviest izmaiņas jaunajā datu aizsardzības sistēmā, izmantojot sekundāros noteikumus, kas noteiktos gadījumos, piemēram, starptautiskās pārsūtīšanas, automatizētas lēmumu pieņemšanas un Informācijas komisāra (IC) pārvaldības gadījumā, prasa mazāku parlamentāro kontroli. EDAK aicina Komisiju galīgajā atbilstības lēmumā īpaši izcelt jomas, kuras tā plāno rūpīgi uzraudzīt, jo pastāv risks, ka AK sekundārie tiesību akti varētu vēl vairāk atšķirties no ES datu aizsardzības tiesību aktiem.

EDAK novēro izmaiņas noteikumos, kas reglamentē personas datu pārsūtīšanu, jo īpaši jauno indikatīvo sarakstu ar elementiem, kas jāņem vērā aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaudē, kurā nav iekļauti svarīgi elementi, kas bija iekļauti iepriekšējā AK aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaudē¹. Tas

¹ i) trešās valsts noteikumi attiecībā uz „sabiedrības drošību, aizsardzību, valsts drošību un krimināltiesībām, kā arī valsts iestāžu piekļuvi personas datiem”, ii) tiesu prakse, iii) datu subjektu efektīvu un īstenojamu tiesību esamība un administratīvie un tiesiskie aizsardzības līdzekļi, ko datu subjekti, kuru personas dati tiek pārsūtīti, var faktiski izmantot, un iv) viena vai vairākas neatkarīgas uzraudzības iestādes.

attiecas gan uz pārsūtīšanu uz trešajām valstīm, kas veikta saskaņā ar AK VDAR, gan uz datu pārsūtīšanu, kas apstrādāta tiesībaizsardzības nolūkos. EDAK mudina Komisiju sīkāk izstrādāt šo aspektu novērtējumu un uzraudzīt šīs jaunās aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaudes attīstību un praktisko īstenošanu.

EDAK aicina Komisiju veikt detalizētāku novērtējumu par Informācijas komisāra biroja (IKB) kā valdes pārstrukturēšanu un par valdes locekļu ar izpildpilnvarām un bez izpildpilnvarām iecelšanas un atlaišanas noteikumiem. EDAK aicina Komisiju sniegt sīkāku informāciju par IKB nesen veikto apspriešanos, kas notika pēc šā lēmuma projekta izstrādes, par jaunas sūdzību izskatīšanas sistēmas ieviešanu. EDAK aicina Komisiju uzraudzīt visas šīs izmaiņas, tiklīdz tās stāsies spēkā. Atzinīgi novērtējot IKB pārredzamības politiku un tās izpildes darbību statistikas un analītisko datu pieejamību, EDAK aicina Komisiju veikt sīkāku novērtējumu un uzraudzīt korektīvo pilnvaru piemērošanu, sankciju efektivitāti un tiesiskās aizsardzības līdzekļus skartajām pusēm AK datu aizsardzības sistēmā.

EDAK uzskata, ka ir svarīgi izvērtēt paplašinātos valsts drošības atbrīvojumus saskaņā ar tiesībaizsardzības sistēmu, un tā joprojām ir īpaši piesardzīga attiecībā uz jebkādiem atbrīvojumiem no proporcionalitātes principa, kā arī no prasības apstrādāt personas datus likumīgam nolūkam. Tāpat uz visiem atbrīvojumiem no uzraudzības iestādes pilnvarām ir jāvēršas piesardzīgi. Visos Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumos ir jāievēro to būtība, un, ievērojot proporcionalitātes principu, tos var veikt tikai tad, ja tas ir nepieciešams un patiesi atbilst Savienības atzītajiem vispārējo interešu mērķiem vai nepieciešamībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. EDAK aicina Komisiju papildināt savu novērtējumu galīgajā atbilstības lēmumā un īpaši uzraudzīt valsts drošības izņēmumu piemērošanu praksē tiesībaizsardzības iestādēm.

EDAK norāda, ka tiesībaizsardzības iestāžu veiktās apstrādes darbības konkrētos apstākļos var būt pakļautas noteikumiem, kas parasti piemērojami personas datu apstrādei, ko veic valsts drošības iestādes. Šajā kontekstā īpaša uzmanība ir jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka datu aizsardzības režīms valsts drošības apstrādei netiek attiecināts uz kontekstiem, kas nav saistīti ar valsti. EDAK aicina Komisiju uzraudzīt, vai atbilstošās kompetentās iestādes spēj saglabāt skaidru atšķirību starp dažādiem apstrādes mērķiem, lai atbilstoši ievērotu attiecīgo tiesisko regulējumu.

EDAK atzinīgi vērtē precizējumus, kas panākti starp AK un ASV saistībā ar AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu, kas nodrošina lielāku juridisko skaidrību. Vienlaikus EDAK vēlas atgādināt, ka ir jāuzlabo drošības pasākumu līmenis, kas paredzēts ES un ASV jumta nolīgumā, kura privātuma un datu aizsardzības pasākumi ir iekļauti AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumā. Kopumā EDAK uzskata, ka ir nepieciešams precizēt Komisijas novērtējumu par AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu un jebkādu iespējamo ietekmi uz aizsardzības līmeni. EDAK aicina Komisiju turpināt iekļaut AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu savos turpmākajos novērtējumos un pārskatos.

Kā nesen norādīts paziņojumā 05/2024, EDAK uzskata, ka šifrēšana ir būtiska, lai nodrošinātu personas datu un elektronisko sakaru drošību un konfidencialitāti. Tehniskās spējas paziņojumi saskaņā ar 2016. gada IPL, kas uzliek uzņēmumiem pienākumu nodrošināt iespēju atcelt šifrēšanu pēc valdības pieprasījuma, rada sistēmiskas ievainojamības un rada tiešus draudus elektronisko sakaru integritātei un konfidencialitātei. Šādām norisēm ir jāpievērš uzmanība lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību, jo īpaši ņemot vērā VDAR 45. panta 2. punkta a) apakšpunktu, saskaņā ar kuru ir jānovērtē ne tikai tiesiskais regulējums uz papīra, bet arī tā īstenošana, un tā ir jāuzrauga.

EDAK norāda, ka 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likums ievieša īpašu režīmu liela apjoma personas datu kopu saglabāšanai un pārbaudei, par kurām personas, uz kurām attiecas personas dati, "nevarētu būt vai varētu būt tikai nelielas, saprātīgas cerības uz privātumu". EDAK uzskata, ka ir

vajadzīgi papildu precizējumi attiecībā uz attiecīgajām izmaiņām, jo īpaši attiecībā uz jēdzieniem “individuālas atļaujas” un “kategorijas atļaujas”. Turklāt EDAK aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt termina “mazas vai nekādas saprātīgas cerības uz privātumu” piemērošanu praksē.

Satura rādītājs

1. IEVADS	7
1.1. Komisijas lēmuma projekta darbības joma	7
1.2. Šā EDAK atzinuma darbības joma.....	8
1.3. Norises AK tiesiskajā regulējumā	8
1.4. Vispārējas piezīmes un bažas	10
1.4.1. AK starptautiskās saistības	10
1.4.2. Valsts sekretāra pilnvaras ieviest izmaiņas Datu (izmantošanas un piekļuves) likumā ar sekundārajiem noteikumiem	10
2. Vispārīgi datu aizsardzības aspekti.....	11
2.1. Atzītās leģitīmas intereses.....	11
2.1.1. Vispārīgas piezīmes	11
2.1.2. Informācijas atklāšana 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā aprakstītajiem apstrādes nolūkiem	11
2.2. Individuālās tiesības	12
2.2.1. Piekļuves tiesības.....	12
2.2.2. Aizsardzības pasākumi attiecībā uz “imigrācijas atbrīvojumu”	13
2.3. Tālākas nosūtīšanas ierobežojumi.....	14
2.4. Automatizēta lēmumu pieņemšana	15
2.4.1. Automatizēta lēmumu pieņemšana un cilvēku iesaiste.....	16
3. Procedūras un izpildes mehānisms	16
3.1. Pārraudzība un izpilde	16
3.1.1. Neatkarīga uzraudzība.....	16
3.1.2. Izpilde, tostarp sankcijas	17
4. APVIENOTĀS KARALISTES PUBLISKO IESTĀŽU PIEKĻUVE PERSONAS DATIEM, KO NOSŪTA NO EIROPAS SAVIENĪBAS, UN TO IZMANTOŠANA.....	19
4.1. Apvienotās Karalistes valsts iestāžu piekļuve un izmantošana krimināltiesību izpildes nolūkos	19
4.1.1. Juridiskais pamats un piemērojamie aizsardzības pasākumi	19
4.1.1.1. Izmeklēšanas pilnvaras tiesībaizsardzības nolūkos	19
4.1.1.2. Valsts drošības izņēmumi tiesībaizsardzības iestādēm	20
4.1.2. Apvienotās Karalistes izlūkošanas aģentūru un tiesībaizsardzības iestāžu kopīga pārziņa ..	22
4.1.3. Piekļuves tiesības.....	23

4.1.4.	Tālāka pārsūtīšana	23
4.1.4.1.	Jauna datu aizsardzības pārbaude.....	23
4.1.4.2.	Apvienotās Karalistes un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgums	24
4.1.5.	Pārraudzība un tiesiskās aizsardzības līdzekļi.....	25
4.2.	AK valsts iestāžu piekļuve un izmantošana valsts drošības nolūkos	26
4.2.1.	Tehnisko iespēju paziņojumu izmantošana	26
4.2.2.	Juridiskais pamats un piemērojamie aizsardzības pasākumi	27
4.2.3.	Pārraudzība un tiesiskās aizsardzības līdzekļi.....	29
5.	lēmuma projekta pārskatīšana, termiņš un atjaunošana.....	30

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija,

ņemot vērā 70. panta 1. punkta s) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulā (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk – “VDAR”),

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) līgumu un jo īpaši tā XI pielikumu un 37. protokolu, kas grozīts ar EEZ apvienotās komitejas 2018. gada 6. jūlija Lēmumu Nr. 154/2018²,

ņemot vērā Reglamenta 12. un 22. pantu,

IR PIEŅĒMUSI ŠĀDU ATZINUMU.

1. IEVADS

1.1. KOMISIJAS LĒMUMA PROJEKTA DARBĪBAS JOMA

1. 2025. gada 22. jūlijā Eiropas Komisija (“Komisija”) lūdza Eiropas Datu aizsardzības padomes (“EDAK”) atzinumu par īstenošanas lēmuma projektu, ar ko groza Komisijas 2021. gada 28. jūnija īstenošanas lēmumu (ES) 2021/1772 saskaņā ar VDAR par personas datu aizsardzību Apvienotajā Karalistē (“lēmuma projekts”). Lēmuma projektā Komisija secināja, ka Apvienotā Karaliste turpina nodrošināt pienācīgu aizsardzības līmeni personas datiem, kas nosūtīti no Eiropas Savienības uz Apvienoto Karalisti VDAR darbības jomā.
2. EDAK norāda, ka ar šo lēmuma projektu par sešiem gadiem pagarina Komisijas Īstenošanas lēmuma (ES) 2021/1772 (2021. gada 28. jūnijs) spēkā esības termiņu saskaņā ar VDAR par personas datu aizsardzību Apvienotajā Karalistē (“iepriekšējais Apvienotās Karalistes atbilstības lēmums”), kura darbības termiņš beigsies 2025. gada 27. jūnijā (turēšanas klauzula). Iepriekšējais AK atbilstības lēmums tika pagarināts par sešiem mēnešiem līdz 2025. gada 27. decembrim, pamatojoties uz 2025. gada 24. jūnija Lēmumu (ES) 2025/1225, lai AK varētu pabeigt savas datu aizsardzības reformas³.
3. Lēmuma projektā Komisija novērtēja, “vai secinājums, ka Apvienotā Karaliste nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni, joprojām ir faktiski un juridiski pamatots, ņemot vērā norises, kas notikušas kopš iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas”.
4. Komisija savā novērtējumā galveno uzmanību pievērša jaunākajām norisēm AK datu aizsardzības tiesību aktos un jo īpaši tām, kas ieviestas ar 2025. gada Datu (izmantošanas un piekļuves) likumu (“DUAA”). Komisija īpaši ņēma vērā iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību 281. apsvērumā uzskaitītos elementus, kas visi ir iekļauti lēmuma projektā.
5. EDAK piekrīt, ka novērtējumā galvenā uzmanība ir jāpievērš visām jaunajām attiecīgajām norisēm Apvienotās Karalistes tiesību aktos un elementiem, kas uzsvērti iepriekšējā Apvienotās Karalistes lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību, ciktāl tiek novērtēti visi VDAR 45. panta 2. punktā izklāstītie elementi. Tāpēc EDAK atzinīgi vērtētu, ja savā galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa

² Šajā atzinumā atsaucies uz “dalībvalstīm” būtu jāsaprot kā atsaucies uz “EEZ dalībvalstīm”.

³ EDAK pēc pieprasījuma izdeva “atzinumu Nr. 06/2025 par Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu pagarināšanu saskaņā ar VDAR un LED par personas datu atbilstošu aizsardzību Apvienotajā Karalistē”.

atbilstību Komisija skaidri precizētu, ka visi VDAR 45. panta 2. punktā uzskaitītie elementi tika novērtēti, lai secinātu, ka Apvienotās Karalistes vispārējais tiesiskais regulējums joprojām nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni personas datiem, kas nosūtīti no Eiropas Savienības uz AK. EDAK arī atzinīgi novērtētu Komisijas skaidrojumu, ka tā šos elementus novērtēs pastāvīgi kā daļu no savas uzraudzības funkcijas.

1.2. ŠĀ EDAK ATZINUMA DARBĪBAS JOMA

6. EDAK ir paredzēts sniegt Komisijai neatkarīgu atzinumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību novērtējumu trešā valstī⁴, kā arī identificēt nepilnības atbilstības sistēmā, ja tādas pastāv, un censties izstrādāt priekšlikumus to novēršanai⁵. Ņemot vērā AK īpašo situāciju, jaunais lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību papildina 2021. gada lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas joprojām ir spēkā attiecībā uz daļām, kas nav īpaši minētas šajā lēmuma projektā. Tāpat kā šajā atzinumā, EDAK balstās uz savu atzinumu Nr. 14/2021⁶ un to turpina attīstīt. Tā rezultātā EDAK analīze un komentāri, kas sniegti tās iepriekšējā atzinumā par iepriekšējo AK lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kopumā joprojām ir aktuāli.
7. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAK savos komentāros ir pievērsusies atsevišķiem lēmuma projektā izklāstītiem punktiem, jo īpaši gadījumos, kad nepieciešams papildu skaidrojums, papildus informācija vai turpmāka Eiropas Komisijas uzraudzība.
8. EDAK arī norāda, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 47. un 94. pantu⁷ Eiropas Savienības iestādes, struktūras, biroji un aģentūras var nosūtīt personas datus trešajai valstij, teritorijai, nozarei vai starptautiskai organizācijai, ko Eiropas Komisija saskaņā ar VDAR 45. panta 3. punktu atzinusi par tādu, kas nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni, ar noteikumu, ka nosūtīšana kalpo tikai pārziņa kompetencē esošiem uzdevumiem, neprasot papildu atļauju. EDAK aicina Komisiju atgādināt par šo juridisko iespēju galīgā lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību apsvērumos.

1.3. NORISES AK TIESISKAJĀ REGULĒJUMĀ

9. Kā paskaidrots lēmuma projektā⁸, pēc īstenošanas perioda beigām, par kuru 2020. gada 31. decembrī tika panākta vienošanās AK un ES Izstāšanās līgumā⁹, AK plānoja pieņemt jaunu datu aizsardzības režīmu, kas atšķirtos no ES tiesiskā regulējuma. Galu galā AK veica ierobežotas izmaiņas savā esošajā datu aizsardzības sistēmā, jo īpaši pamatojoties uz Datu (izmantošanas un piekļuves) likumu.

⁴ Sk. VDAR 70. panta 1. punkta s) apakšpunktu.

⁵ Sk. 29. panta darba grupas pietiekamības atsauces, 2. nodaļa "Procedūras aspekti konstatējumiem par aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar VDAR", pieņemts 2017. gada 28. novembrī, pēdējo reizi pārskatīts un pieņemts 2018. gada 6. februārī, WP254 rev.01 (apstiprinājusi EDAK, <https://edpb.europa.eu/our-worktools/general-guidance/endorsed-wp29-guidelines-sk>). (turpmāk "VDAR pietiekamības atsauces").

⁶ Atzinums Nr. 14/2021 par Eiropas Komisijas priekšlikumu īstenošanas lēmumam saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679 par personas datu atbilstošu aizsardzību Apvienotajā Karalistē, pieņemts 2021. gada 13. aprīlī https://www.edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_opinion142021_ukadequacy_gdpr.pdf_en.pdf.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (ESDAR) (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

⁸ Skatīt lēmuma projekta 2. apsvērumu.

⁹ Īstenošanas periods ir laika periods, par kuru panākta vienošanās AK un ES Izstāšanās līgumā un kurā AK vairs nebūs ES dalībvalsts, bet arī turpmāk uz to attieksies ES noteikumi un tā joprojām būs vienotā tirgus un muitas savienības locekle. Sk. 2020. gada Eiropas Savienības (Izstāšanās līgums) likumu.

10. Papildus datu aizsardzībai viena no svarīgākajām izmaiņām AK tiesiskajā regulējumā kopš iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas ir “mantotais” ES vispārējais tiesiskais regulējums (saukts par “saglabātās ES tiesības”), t. i., tiesību normas, kas integrētas Apvienotās Karalistes tiesību aktos ar 2018. gada Eiropas Savienības (Izstāšanās) aktu. Saglabātie ES tiesību akti ietvēra vispārējos ES tiesību principus, tostarp pamattiesības, kas izriet no ES Pamattiesību hartas (¹⁰“Harta”) un proporcionalitātes un nepieciešamības principus, kas ir bijuši ietekmīgi datu aizsardzības tiesību aktu izstrādē un interpretācijā Apvienotajā Karalistē. Saskaņā ar 2018. gada Eiropas Savienības (Izstāšanās) likumu saglabātie ES tiesību akti paturēja savu pārākuma statusu pār Apvienotās Karalistes sekundārajiem tiesību aktiem, un saglabātie ES tiesību akti bija jāinterpretē saskaņā ar ES tiesību vispārējiem principiem. Tomēr kopš 2023. gada Saglabāto ES tiesību aktu (pārskatīšanas un reformu) likuma (*REUL* likums) ieviešanas¹¹ Apvienotā Karaliste ir svītrojusi ES tiesību aktu principu tiešu piemērošanu no saviem valsts tiesību aktiem, tostarp pamattiesībām, kas izriet no Hartas. Ar *REUL* likumu arī tika atcelts ES tiesību pārākuma princips, jo saglabātās ES tiesības (tagad sauktas par “asimilētajām tiesībām”) tagad ir jālasa saskanīgi ar AK valsts tiesību aktiem un nevis saskaņā ar ES tiesību principiem. Tas ir būtisks grozījums AK tiesību sistēmā.
11. Turklāt, lai gan pašlaik tas ir apturēts, pamatojoties uz *REUL* likumu, varētu ieviest jaunu, vieglāku juridisko kritēriju Apelācijas tiesas un Augstākās tiesas tiesnešiem, lai tie varētu atkāpties no saglabātās ES judikatūras¹². Šīs izmaiņas, ja tās tiks ieviestas, var radīt būtiskas izmaiņas AK.
12. Neskatoties uz šīm izmaiņām, EDAK atzinīgi vērtē garantiju iekļaušanu *REUL* likumā, lai nodrošinātu, ka noteiktos apstākļos netiek pārkāpti datu aizsardzības tiesību akti. Šīs garantijas ietver prasības, ka jebkurš tiesību akts, “kas uzliek pienākumu vai piešķir pilnvaras apstrādāt personas datus, nav svarīgāks par prasību, kas paredzēta galvenajos datu aizsardzības tiesību aktos attiecībā uz personas datu apstrādi” un ka datu aizsardzības regulējums joprojām prevalē pār citiem AK tiesību aktiem¹³. Tomēr EDAK norāda, ka šīs garantijas ietver arī divus izņēmumus: i) kad AK parlaments var izvēlēties apzināti neievērot datu aizsardzības prasības¹⁴ un ii) ja daži 2018. gada DAL (daļēji atvasināto likumu) noteikumi ir atbrīvoti un tādējādi tiem būs prioritāte pār AK VDAR¹⁵. Otrā atbrīvojuma sekas joprojām ir neskaidras un tiek apspriestas AK.
13. Attiecībā uz Hartā nostiprināto pamattiesību aizsardzību Lēmuma projekta 12. apsvērumā ir paskaidrots, ka visas atsauces uz pamattiesībām un brīvībām AK VDAR un 2018. gada DAL tika aizstāti ar atsaucēm uz tiesībām, kas paredzētas Eiropas Cilvēktiesību konvencijā, kura iestrādāta valsts tiesību aktos saskaņā ar 1998. gada Cilvēktiesību aktu¹⁶.
14. EDAK aicina Komisiju veikt sīkāku novērtējumu par šīm izmaiņām AK tiesību sistēmā, kas aprakstītas iepriekš 10., 11. un 12. punktā, lai izskaidrotu ar *REUL* likuma ieviestās izmaiņas un novērtētu to ietekmi uz AK datu aizsardzības sistēmu. EDAK uzskata, ka Komisijai arī turpmāk ir cieši jāuzrauga šī joma, un aicina Komisiju to darīt.

¹⁰ Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV C 326, 26.10.2012., 391.–407. lpp.).

¹¹ Skatīt lēmuma projekta 11. apsvērumu.

¹² Sk. 2023. gada Saglabāto ES tiesību (Atcelšanas un reformas) likuma 6. iedaļu (Stāšanās spēkā rīkojums Nr. 2 un saglabāšanas noteikumi), 2024. gada Noteikumi par atcelšanu.

¹³ Sk. 2018. gada DAL 183. panta A) punktu, kas ieviests ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 106. panta 2. punktu.

¹⁴ Skatīt 2018. gada DAL 183. panta A) punkta 3. apakšpunktu, kas ieviests ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 106. panta 2. punktu.

¹⁵ Šie noteikumi ir uzskaitīti 2018. gada DAL 186. panta 3. punktā. Tas nozīmē, ka, ja rodas konflikts starp AK VDAR 23. pantu un vienu no uzskaitītajiem punktiem, piemēram, 2018. gada DAL 2. pielikumu, kurā ietverti izņēmumi attiecībā uz datu subjekta tiesībām, priekšroka tiks dota 2018. gada DAL interpretācijai.

¹⁶ Sk. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu.

15. Visbeidzot, EDAK norāda uz vairākām izmaiņām Datu (izmantošanas un piekļuves) likumā saistībā ar tiesisko regulējumu, kas piemērojams elektroniskajiem sakariem, tostarp sīkdatnēm, un atgādina, ka personas datu apstrāde varētu izraisīt AK VДАР materiālo piemērošanas jomu¹⁷. Tādēļ tā aicina Komisiju iekļaut tos savā novērtējumā galīgā lēmuma pieņemšanai, ciktāl tie varētu ietekmēt datu aizsardzību. EDAK arī aicina Komisiju cieši uzraudzīt to izmaiņu praktisko ietekmi, kas saistītas ar sīkdatnēm, kuras ir atbrīvotas no piekrišanas.

1.4. VISPĀRĒJAS PIEZĪMES UN BAŽAS

1.4.1. AK STARPTAUTISKĀS SAISTĪBAS

16. Saistībā ar AK starptautiskajām saistībām¹⁸ EDAK atzinīgi vērtē to, ka AK turpina ievērot ECTK un atrodas ECT jurisdikcijā. Turklāt AK ir pievienojusies arī Konvencijai Nr. 108¹⁹ un tās papildu protokolam²⁰, kā arī 2018. gadā parakstījusi Konvenciju Nr. 108+²¹. Šīs starptautiskās saistības ir svarīgi apsvērumi²², un tās ir jāņem vērā, veicot novērtējumu, lai atjaunotu gan AK lēmumus par aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar VДАР, gan Tiesībaizsardzības direktīvu.
17. Kopumā EDAK atbalsta centienus panākt, lai trešās valstis nekavējoties ratificētu Konvenciju 108+, jo tas ir nozīmīgs solis, lai saskaņotu starptautiski atzītus datu aizsardzības principus, un tas ir signāls par to iesaistīšanos plašāku standartu un pamattiesību ievērošanā.

1.4.2. VALSTS SEKRETĀRA PILNVARAS IEVIEST IZMAIŅAS DATU (IZMANTOŠANAS UN PIEKĻUVES) LIKUMĀ AR SEKUNDĀRAJEM NOTEIKUMIEM

18. Lai gan lielākās daļas izmaiņu, kas ieviestas Apvienotās Karalistes datu aizsardzības regulējumā, mērķis ir precizēt un atvieglot tiesību aktu ievērošanu, dažas no tām atkarībā no to īstenošanas var ietekmēt personas datu aizsardzības standartu Apvienotajā Karalistē.
19. Šajā sakarā EDAK norāda, ka valsts sekretāram ir piešķirtas jaunas pilnvaras ieviest izmaiņas Datu (izmantošanas un piekļuves) likumā, izmantojot sekundāros noteikumus, kas prasa mazāku parlamentāro kontroli. Dažos gadījumos, piemēram, starptautiskos pārskaitījumos (sk. 2.3. iedaļu), automatizētā lēmumu pieņemšanā (2.4. iedaļa) un IK pārvaldībā (3. iedaļa), šīs jaunās pilnvaras ir plašas, un lēmuma projektā nav sniegta papildu informācija par to, kādas garantijas tiks ieviestas un kā šīs pilnvaras paredzēts izmantot praksē.
20. EDAK aicina Komisiju galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību īpaši izcelt jomas, kuras tā plāno rūpīgi uzraudzīt, jo pastāv risks, ka AK sekundārie tiesību akti varētu vēl vairāk atšķirties no ES datu aizsardzības tiesību aktiem.

¹⁷ EDAK atzinums Nr. 5/2019 par mijiedarbību starp E-privātuma direktīvu un VДАР, jo īpaši attiecībā uz datu aizsardzības iestāžu kompetenci, uzdevumiem un pilnvarām, pieņemts 2019. gada 12. martā, pieejams šeit: https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/201905_edpb_opinion_eprivacydir_gdpr_interplay_en_0.pdf.

¹⁸ Skatīt 1. nodaļu. Plaša informācija saistībā ar pietiekamības atsauču pietiekamības jēdzienu.

¹⁹ Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, Konvencija 108, 1981. gada 28. janvāris.

²⁰ Sk. Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automatisko apstrādi Papildu protokolu par uzraudzības iestādēm un pārrobežu datu plūsmām, kas tika atvērts parakstīšanai 2001. gada 8. novembrī.

²¹ Sk. Protokolu, ar ko groza Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automatisku apstrādi (108+ konvencija), 2018. gada 18. maijs.

²² Sk. VДАР 105. apsvērumu.

2. VISPĀRĪGI DATU AIZSARDZĪBAS ASPEKTI

2.1. ATZĪTĀS LEĢITĪMAS INTERESES

2.1.1. VISPĀRĪGAS PIEZĪMES

21. 22., 23. un 24. apsvērumā Komisija savā novērtējumā pievēršas jauna juridiskā pamata ieviešanai, t. i., apstrādei, kas nepieciešama atzītu leģitīmu interešu nolūkā. Atjauninātās AK VDAR 1. pielikumā ir uzskaitītas šīs atzītās leģitīmās intereses.
22. Saskaņā ar IKB vadlīnijām par šo tēmu²³ datu pārziņiem, kas kā juridisko pamatu izmanto atzītas leģitīmas intereses, joprojām ir jāievēro visas pārējās AK VDAR prasības, tostarp jānodrošina, ka apstrāde ir nepieciešama un samērīga, lai sasniegtu iepriekš apstiprināto mērķi. Tā kā tas nav atgādināts lēmuma projektā un ir būtisks elements secinājumam, ka šis jaunais juridiskais pamats neapdraud datu subjektu tiesību aizsardzības līmeni, EDAK aicina Komisiju precizēt šo punktu.
23. Atzītu leģitīmo interešu uzskaitīšana likumā pati par sevi nešķiet problemātiska, tāpat kā lēmums ieviest šādu jaunu juridisko pamatu, kas nodrošina lielāku skaidrību pārziņiem un ir atbalstāms.
24. Tomēr EDAK ņem vērā, ka noteiktas atzītās leģitīmas intereses ir šādas: i) nepieciešamība apstrādāt personas datus, lai nodrošinātu valsts drošību, sabiedrības drošību vai aizsardzības nolūkos ("valsts drošības, sabiedrības drošības un aizsardzības nosacījums"); ii) nepieciešamība apstrādāt personas datus, lai atklātu, izmeklētu vai novērstu noziedzīgu nodarījumu ("noziedzīga nodarījuma nosacījums"); un iii) "izpaušana apstrādes nolūkos, kas aprakstīti 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā".
25. Attiecībā uz "valsts drošības, sabiedriskās drošības un aizsardzības nosacījumu" un "noziedzības" nosacījumu EDAK norāda, ka lēmuma projektā nav iekļauta nekāda papildu informācija par to, kā pārziņi un apstrādātāji praktiski izmanto šos juridiskos pamatus. EDAK būtu pateicīga, ja Komisija sniegtu sīkāku skaidrojumu par papildu informāciju un garantijām, kas saņemtas no AK kompetentajām iestādēm par šā juridiskā pamata praktisko piemērošanu, un aicina Komisiju uzraudzīt šā juridiskā pamata piemērošanu.
26. EDAK arī norāda, ka IKB strādā pie konkrētiem norādījumiem šajā jautājumā, kas šā atzinuma sagatavošanas brīdī ietver šādu jēdzienu definīcijas. Ņemot vērā šo jēdzienu skaidrojumu nozīmi, EDAK aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt IKB vadlīniju izstrādi.

2.1.2. INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANA 6. PANTA 1. PUNKTA E) APAKŠPUNKTĀ APRAKSTĪTAJIEM APSTRĀDES NOLŪKIEM

27. EDAK norāda, ka jaunizveidotās atzītās leģitīmās intereses, kas ļauj "izpaust personas datus apstrādes nolūkos, kā aprakstīts 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā", ievieš iespēju brīvprātīgi kopīgot personas datus ar publiskām iestādēm. Kā IKB precizē savās nesen publicētajās vadlīnijās²⁴, šīs atzītās leģitīmās intereses pašas par sevi nepiešķir pieprasījuma iesniedzējām iestādēm tiesības piekļūt personas datiem, bet pārzinis var atsaukties uz šīm iepriekš apstiprinātajām interesēm, ja iestādes norāda, ka tām dati ir nepieciešami savu publisko uzdevumu vai funkciju veikšanai. EDAK arī norāda, ka šādi

²³Sk. IKB norādījumus par leģitīmajām interesēm, kas pieejami <https://ico.org.uk/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/lawful-basis/a-guide-to-lawful-basis/legitimate-interests/> tīmekļa vietnē.

²⁴Sk. 23. zemsvītras piezīmi.

publiskie uzdevumu atklāšanas pieprasījumi var tikt izsniegti ne tikai par personas datiem, kas paredzēti izmantošanai nolūkiem, uz kuriem attiecas AK VDAR, bet var attiekties arī uz apstrādes nolūkiem saskaņā ar 2018. gada Datu aizsardzības likuma 3. un 4. daļu. Līdz ar to šis grozījums attiecas arī uz valdības piekļuvi tiesībaizsardzības un valsts drošības nolūkos²⁵.

28. Šajā kontekstā rodas jautājums, kādus kritērijus pārzinim ir jāizvērtē, lai pieņemtu lēmumu par to, vai brīvprātīgi sniegt datus, atbildot uz informācijas pieprasījumu. Jo īpaši, kā IKB norāda savos norādījumos, EDAK saprot²⁶, ka nepieciešamības pārbaude attiecībā uz šo atzīto leģitīmo interešu nosacījumu atšķiras no citiem 1. pielikumā norādītajiem nosacījumiem. Saistībā ar publisku uzdevumu izpaušanas pieprasījumiem nepieciešamība nozīmē to, ka pārzinim ir jāpārbauda, kāda apstrāde ir nepieciešama, lai izpaustu pieprasīto personas informāciju. Pārzinim ir jāapsver, vai informācija, ko tas vēlas kopīgot, ir samērīga un nepieciešama, lai izpildītu pieprasījumu. Savukārt nepieciešamības pārbaude neattiecas uz to, vai personas dati patiešām ir nepieciešami publiska uzdevuma vai funkcijas izpildei, jo pārzinis var pajauties uz pieprasītāja paziņojumu, ka tam ir vajadzīgi personas dati konkrēta publiska uzdevuma veikšanai²⁷. Faktiski daudzos gadījumos, jo īpaši ja pieprasījumi tiek veikti tiesībaizsardzības vai valsts drošības nolūkos, pārzinis nespēs veikt šādu novērtējumu.
29. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAK aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt šā noteikuma praktisko piemērošanu.
30. EDAK uzskata, ka tiesībaizsardzības un valsts drošības iestādes nedrīkst izmantot šo mehānismu, lai apietu esošos juridiskos ierobežojumus attiecībā uz to saistošajām datu vākšanas pilnvarām vai iegūtu vairāk datu, nekā ir absolūti nepieciešams to uzdevumu izpildei. Turklāt EDAK uzskata, ka ir svarīgi, lai pārziņi ņemtu vērā IKB norādījumus par to, kā apstiprināt publiska uzdevuma informācijas atklāšanas pieprasījumu, un aicina Komisiju iekļaut šo aspektu lēmuma periodiskajā pārskatīšanā.²⁸

2.2. INDIVIDUĀLĀS TIESĪBAS

31. EDAK atzīst Komisijas analīzi, ka individuālo tiesību jomā ir veikti tikai nelieli grozījumi. Tas ietver izmaiņas 12. pantā un jaunu AK VDAR 12. panta A) punktu, kurā sīkāk izklāstīti termiņi atbilžu sniegšanai uz datu subjektu pieprasījumiem.²⁹ Turklāt AK VDAR 13. panta 5. punktā ir iekļauts atbrīvojums no tiesībām uz informāciju, ja personas dati tiek apstrādāti zinātniskās vai vēstures pētniecības nolūkos saskaņā ar papildu aizsardzības pasākumiem AK VDAR 84. panta B) punktā. EDAK uzskata, ka abas izmaiņas nekaitē AK VDAR paredzētajam būtiski līdzvērtīgajam aizsardzības līmenim.

2.2.1. PIEKĻUVES TIESĪBAS

32. Ar AK VDAR 15. panta 1. punkta A) apakšpunktu tiek ieviests proporcionalitātes novērtējums, kas izstrādāts saskaņā ar AK iekšējo judikatūru. Proti, pārziņiem ir jāveic tikai "pamatota un samērīga meklēšana", lai izpildītu piekļuves pieprasījumus.

²⁵ Skatīt IKB vadlīnijas par publisku uzdevumu atklāšanas pieprasījuma nosacījumiem, kas pieejamas <https://ico.org.uk/for-organisations/recognised-legitimate-interest-guidance/what-are-the-recognised-legitimate-interest-conditions/public-task-disclosure-request-condition/>.

²⁶Sk. 23. zemsivītras piezīmi.

²⁷Sk. 23. zemsivītras piezīmi.

²⁸ Pārbaudes un kontroles birojs savos norādījumos par publisku uzdevumu informācijas izpaušanas pieprasījuma nosacījumu (sk. 25. zemsivītras piezīmi) precizē, ka pārziņiem, piemēram, būtu jāpieprasa, lai pieprasījums tiktu iesniegts rakstiski, un jāveic pārbaudes, lai nodrošinātu pieprasījuma autentiskumu vai organizācijas darbinieka pilnvaras rīkoties tās vārdā.

²⁹ Galvenokārt tāpēc, ka ir nepieciešams apstiprināt datu subjekta identitāti vai samaksāt maksu.

33. EDAK norāda, ka šāds proporcionalitātes novērtējums nav iekļauts ES datu aizsardzības regulējumā, kurā nav paredzētas vispārīgas atrunas par proporcionalitāti saistībā ar pasākumiem, kas pārzinim jāveic, lai izpildītu datu subjektu pieprasījumu saskaņā ar VDAR 12. pantu, bet tikai 5. apakšpunktā ir noteikti atteikuma pamati.³⁰
34. Tāpēc EDAK uzskata, ka ir svarīgi atbilstoši definēt jēdzienu “pamatota un samērīga meklēšana”, kas jāinterpretē šauri un pietiekami vienoti. Pārziņiem jābūt konsekventai izpratnei par to, kas ir “pamatots un samērīgs”, neatkarīgi no tā, vai tas ir balstīts uz judikatūru vai uzraudzības iestādes norādījumiem, jo šā jēdziena piemērošana varētu novest pie atšķirīgiem piekļuves tiesību ievērošanas standartiem, jo īpaši atkarībā no tehnisko un organizatorisko pasākumu līmeņa, ko pārzinis ir ieviesis piekļuves pieprasījumu apstrādei. EDAK atzinīgi vērtētu to, ja Komisija varētu sniegt sīkāku informāciju par “pamatotu un samērīgu meklējumu” interpretāciju, pamatojoties uz pieejamajiem iekšējiem norādījumiem un judikatūru. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAK aicina Komisiju uzraudzīt, lai piekļuves tiesības netiktu nepamatoti ierobežotas.

2.2.2. AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI ATTIECĪBĀ UZ “IMIGRĀCIJAS ATBRĪVOJUMU”

35. Iepriekšējā tā saucamā “imigrācijas atbrīvojuma” klauzula (³¹) ļāva „imigrācijas kontroles” iestādēm ierobežot noteiktas datu subjektu tiesības, kas paredzētas 2018. gada DAL, ja tas varētu kaitēt noteiktām imigrācijas kontroles darbībām³². Tā kā iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas laikā bija problēmas ar tā likumību, personas datu apstrāde, uz ko attiecas atbrīvojums, tika izslēgta no minētā lēmuma darbības jomas.
36. Kopš iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas imigrācijas atbrīvojums ir divreiz papildināts ar aizsardzības pasākumiem³³. Tagad tajā ir iekļauti šādi aizsardzības pasākumi: (i) to drīkst piemērot tikai atsevišķos gadījumos, (ii) tiek ņemtas vērā datu subjekta tiesības un brīvības, kā arī iespējamā neaizsargātība, (iii) valsts sekretārs veic uzskaiti par imigrācijas atbrīvojuma piemērošanu un vispārīgi informē datu subjektu par tā piemērošanu, un (iv) tiek precizēts, ka imigrācijas atbrīvojuma piemērošana ir ierobežota ar valsts sekretāra (tostarp Apvienotās Karalistes Iekšlietu ministrijas un tās aģentūru) veikto apstrādi. Turklāt tika sīki izklāstīts nepieciešamais līdzsvarošanas pasākums, lai noteiktu, vai datu subjekta tiesību izmantošana varētu kaitēt efektīvai imigrācijas kontrolei. IKB arī izdeva detalizētas vadlīnijas par atbrīvojuma izmantošanu. Savos norādījumos tā apstiprināja atbrīvojuma šauru interpretāciju un to, ka ierobežojumi, kas izriet no imigrācijas atbrīvojuma, būtu jāpiemēro tikai selektīvi konkrētām datu subjektu tiesībām. Tajā arī norādīts, ka, veicot līdzsvarošanas pārbaudi, kontrolieriem ir jāpārlicinās, ka risks imigrācijas kontrolei ir būtisks un pārsniedz risku personas interesēm.
37. EDAK atzinīgi novērtē Komisijas detalizēto analīzi. Ņemot vērā juridiskās problēmas, kas radās pirms šīm izmaiņām, EDAK mudina Komisiju uzraudzīt tās turpmāku piemērošanu.

³⁰ VDAR 12. panta 5. punkts „Informācija, ko sniedz saskaņā ar 13. un 14. pantu, un visa saziņa un visas darbības, ko īsteno saskaņā ar 15.–22. pantu un 34. pantu, ir bezmaksas. Ja datu subjekta pieprasījumi ir acīmredzami nepamatoti vai pārmērīgi, jo īpaši to atkārtotības dēļ, pārzinis var vai nu: a) pieprasīt saprātīgu maksu, ņemot vērā administratīvās izmaksas, kas saistītas ar informācijas vai saziņas nodrošināšanu vai pieprasītās darbības veikšanu; vai arī b) atteikties izpildīt pieprasījumu. Pārzinim ir pienākums uzskatāmi parādīt, ka pieprasījums ir acīmredzami nepamatots vai pārmērīgs.

³¹ Sk. 2018. gada DAL 2. pielikumu, DAL iepriekšējās versijas 1. daļu.

³² Skatīt EDAK atzinuma Nr. 14/2021 61. un 62. punktu “kaitēt efektīvas imigrācijas kontroles uzturēšanai” vai “tādu darbību izmeklēšanai vai atklāšanai, kas grauj efektīvas imigrācijas kontroles uzturēšanu”.

³³ Ar noteikumiem 2022. gadā, kā arī 2024. gadā.

2.3. TĀLĀKAS NOSŪTĪŠANAS IEROBEŽOJUMI

38. EDAK atzinīgi vērtē Komisijas pastāvīgo uzmanību, kas veltīta AK noteikumu praktiskai piemērošanai attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu uz trešajām valstīm, un mudina Komisiju turpināt un padziļināt šo iesaistīšanos. Tas ir īpaši svarīgi saistībā ar valsts sekretāra pilnvarām izdot jaunus mērķtiecīgus noteikumus, lai apstiprinātu pārsūtīšanu (i) uz konkrētu nozari vai ģeogrāfisko apgabalu trešā valstī; (ii) konkrētam pārzinim vai apstrādātājam; (iii) konkrētam personas datu saņēmējam; (iv) noteiktu veidu personas datiem; (v) kas veikti ar noteiktiem konkrētiem līdzekļiem; vai (vi) pamatojoties uz attiecīgiem tiesību aktiem, shēmām, sarakstiem vai citiem pasākumiem vai dokumentiem, kas ir spēkā konkrētajā brīdī; un piešķirt personai rīcības brīvību (AK VDAR 45. panta A) punkta 4. apakšpunkts).
39. EDAK saprot, ka Apvienotās Karalistes VDAR 45. panta A) punkta 4. apakšpunkts ir paredzēts, lai nodrošinātu elastību atsevišķu pārsūtīšanu apstiprināšanai. Piemēram, attiecībā uz ii) un iii) punktu EDAK saprot, ka tie varētu attiekties uz pārsūtīšanu privātām struktūrām trešā valstī. Tas nozīmētu, ka šādas privātas struktūras uzņemas saistības, lai izpildītu datu aizsardzības pārbaudi. Joprojām nav skaidrs, kā valsts sekretārs praksē novērtētu, ka konkrēti pārzīņi, kas atrodas trešajā valstī un kas nav uzskatāmi par piemērotiem, var atbilst datu aizsardzības pārbaudei (piemēram, attiecībā uz tiesisko aizsardzību). Tāpat nav skaidrs, kā datu aizsardzības pārbaude tiktu veikta attiecībā uz Apvienotās Karalistes Vispārīgās datu aizsardzības regulas 45. panta A) punkta 4. apakšpunkta iv) un v) iedaļu.
40. EDAK būtu pateicīga, ja Komisija sniegtu sīkāku informāciju par papildu informāciju un garantijām, kas saņemtas par datu aizsardzības pārbaudes praktisko piemērošanu, un izskaidrotu savu novērtējumu par to, kā šādās situācijās tiek nodrošināts aizsardzības līmenis.³⁴ EDAK arī aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt šā noteikuma piemērošanas attīstību.
41. Turklāt EDAK no Komisijas sniegtās papildu informācijas saprot, ka kritērijs “vēlamība atvieglot personas datu pārsūtīšanu uz AK un no tās” nav datu aizsardzības pārbaudes elements, bet gan tikai papildu faktors, ko valsts sekretārs var ņemt vērā, ja pārbaudes kritēriji ir pilnībā izpildīti. EDAK aicina Komisiju precizēt šo jautājumu galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību, jo tas nav pilnībā skaidrs no likuma teksta, kā arī uzraudzīt šāda kritērija praktisko ietekmi un īstenošanu.
42. Attiecībā uz Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma ieviesto jauno datu aizsardzības pārbaudi³⁵ EDAK norāda, ka jaunais indikatīvais saraksts ar elementiem, kas jāņem vērā aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaudē, nav izsmelošs un ka jaunais aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaude paredz, ka datu subjektu aizsardzības standarts trešās valstīs vai starptautiskās organizācijās, kas saņem datus, “nav būtiski zemāks” par standartu, kas datu subjektiem paredzēts saskaņā ar attiecīgajiem Apvienotās Karalistes datu aizsardzības tiesību aktiem. Šajā sarakstā ir svītroti svarīgi elementi, kas minēti iepriekšējā Apvienotās Karalistes aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaudē un kam ir svarīga loma, novērtējot, vai trešā valsts nodrošina pēc būtības līdzvērtīgu personas datu aizsardzības līmeni. Jaunajā pārbaudē vairs nav atsauces uz i) trešās valsts noteikumiem par “sabiedrisko drošību, aizsardzību, valsts drošību un krimināltiesībām un valsts iestāžu piekļuvi personas datiem”, ii) judikatūru (tā vietā tagad jaunā pārbaude attiecas uz “valsts konstitūciju, tradīcijām un kultūru”), iii) datu subjektu efektīvu un izpildāmu tiesību pastāvēšanu un administratīvajiem un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ko datu subjekti, kuru personas dati tiek nosūtīti, faktiski var sniegt (tā vietā jaunā pārbaude attiecas uz b) tādas iestādes pastāvēšanu un pilnvarām, kas ir atbildīga par datu subjektu aizsardzības izpildi attiecībā uz personas datu apstrādi valstī vai organizācijā, c) tiesiskās vai ārpus tiesiskās aizsardzības līdzekļiem datu subjektiem saistībā ar šādu apstrādi) un iv) vienu

³⁴ Skatīt AK VDAR regulas 45. panta A) punkta 4. apakšpunktu.

³⁵ Skatīt lēmuma projekta 42. apsvērumu.

vai vairākām neatkarīgām uzraudzības iestādēm (tā vietā jaunā pārbaude attiecas uz “iestādi, kas ir atbildīga par datu subjektu aizsardzības izpildi attiecībā uz personas datu apstrādi valstī vai organizācijā”).

43. Lai gan tiek atzīts, ka VDAR aizsardzības līmeņa pietiekamības atsaucis dokuments sniedz tikai ierobežotu informāciju par šo aspektu, EDAK atgādina savu atsauci uz to, ka “turpmāka nodošana nedrīkst apdraudēt to fizisko personu aizsardzības līmeni, kuru dati tiek nodoti”³⁶, ko nevar interpretēt tā, it kā tas neparedzētu nepieciešamību pēc neatkarīgas uzraudzības iestādes un efektīvu, īstenojamu datu subjektu tiesību nodrošināšanu.
44. EDAK mudina Komisiju turpināt sīkāk izstrādāt savu novērtējumu par šiem aspektiem. Šāds precizējums nodrošinātu lielu juridisko noteiktību un palīdzētu stiprināt uzticēšanos pietiekamības instrumentam. EDAK arī aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt jaunā aizsardzības līmeņa pietiekamības pārbaudes attīstību un praktisko īstenošanu.
45. Attiecībā uz AK (asociēto) dalību *CBPR*, EDAK norāda, ka pašreizējā dalība neparedz nekādu datu pārsūtīšanas atvieglojumu no AK uz citiem *CBPR* foruma dalībniekiem. EDAK atzinīgi vērtē Komisijas nostāju šajā jautājumā, tostarp apņemšanos turpināt rūpīgi uzraudzīt turpmāko attīstību šajā jomā, jo īpaši, ja AK plāno kļūt par pilntiesīgu dalībvalsti, un atgādina, ka *CBPR* netiek atzīti par pietiekamu aizsardzības līmeni ES izcelsmes personas datiem.

2.4. AUTOMATIZĒTA LĒMUMU PIENĒMŠANA

46. EDAK ņem vērā Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 80. pantu (kas ievieš AK VDAR 22. panta A) punktu līdz 22. panta D) punktam), kurā ieviestas būtiskas izmaiņas automatizētās lēmumu pieņemšanas (*ADM*) regulējumā, jo īpaši, ja tā balstās uz nespeciālo datu kategoriju apstrādi. Līdz Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma pieņemšanai AK VDAR 22. pants atspoguļoja ES datu aizsardzības sistēmu, paredzot vispārēju *ADM* aizliegumu ar ierobežotiem izņēmumiem.
47. Saskaņā ar VDAR 22. panta B) punkta 1. apakšpunktu tiek aizliegts apstrādāt speciālās personas datu kategorijas, lai pieņemtu lēmumus, kas balstīti tikai uz automatizētu apstrādi, kurai ir juridiska vai līdzīgi būtiska ietekme uz datu subjektu, ar dažiem izņēmumiem (VDAR 22. panta B) punkta 2. apakšpunkta 3. iedaļa, tostarp, ja apstrāde ir balstīta uz piekrišanu, līgumu vai paredzēta tiesību aktos).
48. EDAK norāda, ka šo aizliegumu nepiemēro, ja pārziņi pieņem nozīmīgus lēmumus, izmantojot automatizētus procesus, kuru pamatā ir nespeciālās datu kategorijas, ja vien apstrādes juridiskais pamats nav atzītas legītimas intereses saskaņā ar AK VDAR 6. panta 1. punkta ea) apakšpunktu.
49. Likuma uzsvars mainās no *ADM* izmantošanas ierobežošanas uz to, lai nodrošinātu, ka tiek ieviestas aizsardzības garantijas attiecībā uz nozīmīgiem lēmumiem. Šie aizsardzības pasākumi ietver i) informācijas sniegšanu datu subjektam par lēmumu pieņemšanas procesu, ii) iespēju tam sniegt paskaidrojumus par lēmumu³⁷, iii) šāda lēmuma apstrīdēšanu, kā arī iv) iespēju datu subjektam lūgt cilvēka iejaukšanos no pārziņa puses. EDAK norāda, ka, lai gan šī jaunā pieeja ir atkāpe no iepriekšējā tiesiskā regulējuma, AK VDAR 22. panta C) punktā ir noteikts, ka pārziņiem jāīsteno atbilstoši aizsardzības pasākumi, kas nodrošina pienācīgu datu subjektu aizsardzības līmeni.

³⁶ Skatīt 3. nodaļu. Vispārējie datu aizsardzības principi, lai nodrošinātu, ka aizsardzības līmenis trešā valstī, teritorijā vai vienā vai vairākās konkrētās nozarēs šajā trešajā valstī vai starptautiskā organizācijā būtībā ir līdzvērtīgs līmenim, ko garantē ES tiesību akti, VDAR aizsardzības līmeņa pietiekamības atsaucis.

³⁷ T. i., sniegt papildu informāciju un pamatojumu, kas vēl nav formāla juridiska apstrīdēšana.

50. Ņemot vērā strauji mainīgo regulatīvo vidi un automatizēto tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta, attīstību, EDAK mudina Komisiju galīgajā atbilstības lēmumā paplašināt novērtējumu par šīs jaunās pieejas paredzamajām praktiskajām sekām, kas vēl nav pārbaudītas praksē, kā arī uzraudzīt tās īstenošanu.

2.4.1. AUTOMATIZĒTA LĒMUMU PIEŅEMŠANA UN CILVĒKU IESAISTE

51. EDAK atzinīgi vērtē skaidrojumu par automatizētas lēmumu pieņemšanas un cilvēka iesaistīšanās nozīmi. AK VDAR 22. panta A) punktā precizēts, ka lēmums, kas balstās vienīgi uz automatizētu apstrādi, nozīmē, ka lēmumu pieņemšanas procesā nav nozīmīga cilvēka iesaiste. Arī pārziņiem ir jānovērtē, cik lielā mērā profilēšana palīdz pieņemt lēmumu, lai noteiktu, vai cilvēka iesaiste bija jēgpilna.
52. Turklāt AK VDAR 22. panta D) punktā tiek piešķirtas pilnvaras valsts sekretāram noteikt ar noteikumiem, vai regulā aprakstītā lēmuma pieņemšanā ir vai nav nozīmīga cilvēka līdzdalība. Tāpat valsts sekretāram ir piešķirtas pilnvaras aprakstīt, vai regulā aprakstītais lēmums tiek vai netiek uzskatīts par tādu, kam ir līdzīgi būtiska ietekme uz datu subjektiem.
53. Šo pilnvaru darbības joma un rīcības brīvība ir neskaidras. Tāpēc EDAK aicina Komisiju analizēt šīs jaunās pilnvaras, kas piešķirtas valsts sekretāram, un uzraudzīt jebkādas izmaiņas šajā jomā. No otras puses, valsts sekretāra papildu pilnvaras attiecībā uz aizsardzības pasākumiem, kas nepieciešami saskaņā ar AK VDAR 22. panta C) punktu, ir apsveicams grozījums, jo tās papildinās un/vai papildinās jau nepieciešamos aizsardzības pasākumus, kā arī noteiks, kas aizsardzības pasākumu ziņā ir nepietiekams.

3. PROCEDŪRAS UN IZPILDES MEHĀNISMS

3.1. PĀRRAUDZĪBA UN IZPILDE

3.1.1. NEATKARĪGA UZRAUDZĪBA

54. EDAK norāda, ka ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma³⁸ stāšanos spēkā Informācijas komisāra birojs (IKB), kas iepriekš bija strukturēts kā vienīgā korporācija, tiks pārveidots par jaunu struktūru, ieviešot juridisku personu (valdi), proti, Informācijas komisiju (IK) saskaņā ar 2018. gada DAL 148. pantu un 12.A pielikumu.
55. EDAK norāda, ka iestādes pārstrukturēšana no vienpersoniskas sabiedrības uz valdi pati par sevi neietekmē iestādes neatkarību un tās efektīvu darbību. Uzmanība jāpievērš arī citiem elementiem, piemēram, noteikumiem par iecelšanu un atlaišanu, un saistībā ar šo jautājumu EDAK atzinīgi vērtē to, ka tikai Viņa Majestāte var atbrīvot IK priekšsēdētāju no amata pēc abu AK parlamenta palātu ieteikuma nopietna pārkāpuma gadījumā.
56. Detalizēti noteikumi par jaunās IK darbu un darbību ir ietverti 2018. gada DAL 12.A pielikumā. Tas, cita starpā, reglamentē IK strukturālo un organizatorisko sistēmu, prasības attiecībā uz tās locekļu (ar izpildpilnvarām un bez izpildpilnvarām), kā arī citu darbinieku (darbinieku un ārējās komitejas) iecelšanu un ietver noteikumus par amata pilnvaru termiņu, atalgojumu, kontu pārvaldību un

³⁸ Sk. 6. daļu "Informācijas komisija", Datu (izmantošanas un piekļuves) likums Nr. 117, 133. un turpmāk tekstā.

atlaišanu.³⁹ 12.A pielikuma 5. un 6. punktā ir noteikti noteikumi un aizsardzības pasākumi, kas jāievēro, ieceļot locekļus bez izpildpilnvarām, un kas var būt svarīgi, veidojot struktūru un nodrošinot tās neatkarību (piemēram, atlase pēc nopelniem un interešu konflikts).

57. EDAK norāda, ka lēmuma projektā nav sniegta sīkāka informācija par izmaiņām jaunās datu aizsardzības iestādes darbā un funkcionēšanā. Turklāt nav sīkākas informācijas par locekļu ar izpildpilnvarām un locekļu bez izpildpilnvarām iecelšanas un atlaišanas procedūru. Tā kā šie elementi ir svarīgi uzraudzības mehānisma novērtēšanai, EDAK aicina Komisiju sīkāk aprakstīt izmaiņas un attiecīgo novērtējumu, jo īpaši attiecībā uz IK struktūru un organizāciju, tās locekļu iecelšanu un atlaišanu, tostarp tās locekļus, kas ir locekļi bez izpildvarām.
58. Attiecībā uz IK neatkarību EDAK norāda, ka saskaņā ar 2018. gada DAL 12.A pielikuma 6. punktu interešu konflikti var kavēt valsts sekretāra iecelšanu par IK priekšsēdētāju vai locekli bez izpildvarām. Precizējot terminu “interesu konflikts”, 6. panta 5. punkts attiecas uz “finanšu vai citām interesēm, kas varētu kaitēt personas kā Komisijas locekļa amatam”. Attiecībā uz IK locekļu neatkarību šādas “citas intereses”, piemēram, īpaša ekonomiska tuvība un/vai biznesa attiecības, var arī liecināt par interešu konfliktu un tās jāņem vērā IK locekļu iecelšanas procesā. Tāpēc EDAK aicina Komisiju uzraudzīt, vai ierobežojumi tiek piemēroti praksē.
59. Attiecībā uz atjauninātajiem mērķiem, kas IK ir jāņem vērā, veicot savus uzdevumus un sagatavojot savu stratēģiju, piemēram, cita starpā inovācijas un konkurences veicināšanu (2018. gada DAL 120. panta B) punkts), Komisija atgādina, ka “līdzīgi ES datu aizsardzības tiesību akti arī līdzsvaro personas datu aizsardzību ar vairākām citām pamattiesībām un mērķiem”, un citē 2. un 4. apsvērumu, kā arī VDAR 23. pantu. EDAK atzīst, ka datu aizsardzība nav absolūta tiesība un saskaņā ar proporcionalitātes principu tā ir jālīdzsvaro ar citām pamattiesībām un mērķiem. Tomēr EDAK norāda, ka VDAR 2. un 4. apsvērums, kā arī VDAR 23. pants atšķiras no tiesību normas, kas skaidri nosaka, ka datu aizsardzības iestādēm, pildot savas funkcijas, ir jāņem vērā virkne mērķu. Skaidrības labad EDAK aicina Komisiju pārformulēt šo apsvērumu, lai neradītu iespaidu, ka 2. un 4. apsvērums, kā arī VDAR 23. pants ir tāds pats kā 2018. gada DAL 120.B iedaļa, un uzraudzīt, lai šo atjaunināto mērķu īstenošana praksē neradītu pārmērīgu nelīdzsvarotību, kas kaitētu tiesībām uz personas datiem un apdraudētu personas datu aizsardzības līmeni.

3.1.2. IZPILDE, TOSTARP SANKCIJAS

60. EDAK atzinīgi vērtē to, ka iepriekšējā likumprojektā par AK datu aizsardzības sistēmas reformu (Datu aizsardzības un digitālās informācijas likumprojekts “DADI likumprojekts”⁴⁰) iekļautais nosacījums, ar kuru paredzēts, ka IKB, īstenojot savas pilnvaras, ir jāņem vērā valsts sekretāra atzinums, vairs nav iekļauts jaunajā datu aizsardzības sistēmā.
61. EDAK arī uzskata par pozitīvu to, ka kopš iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas IKB ir publicējusi vairākus noderīgus prakses kodeksus, pamatnostādnes, atzinumus un citus vadlīniju dokumentus attiecīgajām pusēm.
62. Tāpat kā atzinumā Nr. 14/2021⁴¹ EDAK uzsver, ka efektīvs uzraudzības mehānisms, kas ļauj neatkarīgi izmeklēt sūdzības, kā arī efektīva administratīvā un tiesiskā aizsardzība ir būtiski elementi, kuri palīdz

³⁹ Sk. 2018. gada DAL 12.A pielikumu.

⁴⁰ Sk. 32. iedaļu jaunajā datu aizsardzības un digitālās informācijas likumprojekta 120.E, F, G, H pantā.

⁴¹ Skatīt EDAK atzinumu Nr. 14/2021, 112. līdz 114. punkts.

novērtēt, vai datu aizsardzības sistēma nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Turklāt efektīvu sankciju pastāvēšanai ir svarīga nozīme noteikumu ievērošanas nodrošināšanā.

63. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAK vērš Komisijas uzmanību uz IKB 22. augustā publicēto sabiedrisko apspriešanu par tās priekšlikumiem sūdzību izskatīšanai⁴², kas tika uzsākta tikai pēc Komisijas lēmuma projekta publicēšanas. Savā ievadā⁴³ sabiedriskajai apspriešanai iesniegtajiem priekšlikumiem IKB norāda, ka paredz, ka pēc Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma stāšanās spēkā vairāk sūdzību tiks atrisinātas pašu organizāciju spēkiem, neiesaistot IKB. Šī IKB novērtējuma pamatā ir Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma noteiktās jaunas prasības organizācijām ieviest sūdzību izskatīšanas procedūru, kas attiecas konkrēti uz datu aizsardzības jautājumiem. 2018. gada DAL 164. panta A) punktā⁴⁴ noteikts, ka pārziņiem ir jāveic pasākumi, lai palīdzētu personām, kas vēlas iesniegt sūdzības par savu personas datu izmantošanu. Piemēram, tām jāiesniedz sūdzības veidlapa, ko var aizpildīt elektroniski un ar citiem līdzekļiem, tām 30 dienu laikā ir jāatzīst sūdzības un “bez liekas kavēšanās” jāveic atbilstoši pasākumi, lai atbildētu uz sūdzību un informētu sūdzības iesniedzēju par sūdzības iznākumu. Ja sūdzības ir jāizskata IKB, priekšlikumiem, kas iesniegti sabiedriskai apspriešanai, vajadzētu būt par pamatu IKB sūdzību izskatīšanai. Šajā sakarā IKB ierosina sava veida triāžas sistēmu, saskaņā ar kuru sūdzības ir jāizskata ar dažādām prioritātēm un rezultātiem. Tam vajadzētu ļaut IKB kā stratēģiskajam regulatoram koncentrēt savus resursus uz svarīgākajiem riskiem un jau agrīnā posmā identificēt sistēmiskas problēmas. IKB priekšlikumā ir izklāstīti kritēriji neizsmeļošā sarakstā, kas var palielināt vai samazināt sūdzības tālākas izskatīšanas iespējamību⁴⁵.
64. Izmaiņas, kas aprakstītas 57. punktā, var mainīt IK pieeju sūdzību izskatīšanai. Sakarā ar sabiedriskās apspriešanas uzsākšanu pēc Komisijas lēmuma projekta izdošanas šīs izmaiņas vēl nav atspoguļotas lēmuma projektā.
65. EDAK aicina Komisiju iekļaut šādu elementu savā novērtējumā un īpaši sekot līdzi IKB publiskās apspriešanas rezultātiem. Turklāt EDAK aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt IK turpmāko sūdzību izskatīšanu, lai nodrošinātu, ka tiek garantēts līdzvērtīgs aizsardzības līmenis.
66. EDAK turklāt norāda, ka plašās regulatīvās pilnvaras, kas valsts sekretāram piešķirtas ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likumu, tostarp pilnvaras pieņemt tiesību normas, var ietekmēt IK un tās locekļu darba darbību. EDAK, piemēram, atsaucas uz nepieciešamību IK apspriesties ar valsts sekretāru par dažiem tā uzdevumiem. Konkrētāk, 2018. gada DAL 124. panta A) punktā⁴⁶ ir noteikts, ka IK ir jāizstrādā atbilstīgi prakses kodeksi, kas ietver pamatnostādnes personas datu pienācīgai apstrādei, ja to prasa valsts sekretāra pieņemts regulējums. IK ir pienākums konsultēties ar valsts sekretāru pirms šādu kodeksu grozīšanas vai izstrādes.
67. Ņemot vērā IK neatkarības nozīmi, EDAK aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt šīs valsts sekretāra jaunās pilnvaras, jo īpaši to praktisko ietekmi uz IK darbu.
68. Kā jau uzsvērts EDAK atzinumā Nr. 14/2021, IKB ir labi aprīkota ar nepieciešamajām pilnvarām, kas cieši atbilst ES dalībvalstu uzraudzības iestāžu pilnvarām, kā noteikts VDAR 58. pantā. Tajā pašā laikā, kā jau uzsvēris EDAK, efektīvu sankciju esamība ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu noteikumu ievērošanu. EDAK

⁴² Skatīt Pārbaudes un kontroles biroja konsultāciju par izmaiņu projektiem attiecībā uz to, kā mēs izskatām sūdzības par datu aizsardzību: <https://ico.org.uk/about-the-ico/ico-and-stakeholder-consultations/2025/08/ico-consultation-on-draft-changes-to-how-we-handle-data-protection-complaints/>; <https://ico.org.uk/media2/nrljbjhr2/proposed-dpt-framework-20250822.pdf>

⁴³ Sk. 41. zemspītras piezīmi.

⁴⁴ Sk. 2018. gada DAL 164. panta A) punktu.

⁴⁵ Sk. 41. zemspītras piezīmi.

Personas datu apstrādes ⁴⁶prakses kodekss.

aicina Komisiju veikt sīkāku novērtējumu un uzraudzīt korektīvo pilnvaru piemērošanu, sankciju efektivitāti un aizskartajām pusēm pieejamos tiesiskās aizsardzības līdzekļus AK datu aizsardzības sistēmā⁴⁷.

4. APVIENOTĀS KARALISTES PUBLISKO IESTĀŽU PIEKĻUVE PERSONAS DATIEM, KO NOSŪTA NO EIROPAS SAVIENĪBAS, UN TO IZMANTOŠANA

69. Lēmuma projekts ir vērsts uz notikumiem, kas ir būtiski Apvienotās Karalistes aizsardzības līmeņa novērtēšanai kopš iepriekšējā lēmuma par Apvienotās Karalistes atbilstību pieņemšanas, kas joprojām ir spēkā attiecībā uz tiem AK datu aizsardzības sistēmas aspektiem, kas nav grozīti vai nav skarti. Šī vispārējā pieeja attiecas arī uz Komisijas analīzi par publisko iestāžu piekļuvi personas datiem un to izmantošanu AK. Šo konkrēto aspektu bieži dēvē par “valdības piekļuvi”, un tas ir viens no VDAR 45. panta 2. punkta a) apakšpunktā uzskaitītajiem elementiem, kas Komisijai jāņem vērā, nosakot, vai aizsardzības līmenis būtībā ir līdzvērtīgs.
70. Ņemot vērā iepriekš minēto, turpmākajās iedaļās aplūkoti vairāki konkrēti jautājumi, kas izvirzīti pašlaik izskatāmajā lēmuma projektā un kas ir būtiski attiecībā uz personas datiem, kuri nosūtīti no EEZ saskaņā ar AK VDAR atbilstības lēmumu un kam piekļūst un ko apstrādā publiskās iestādes AK, tostarp tālāka nosūtīšana. EDAK analīze un komentāri, kas sniegti atzinumā Nr. 14/2021⁴⁸, kopumā paliek spēkā.

4.1. APVIENOTĀS KARALISTES VALSTS IESTĀŽU PIEKĻUVE UN IZMANTOŠANA KRIMINĀLTIESĪBU IZPILDES NOLŪKOS

71. Kopš Komisijas iepriekšējā novērtējuma, kas izklāstīts iepriekšējā AK lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību, datu aizsardzības regulējumā, ar ko reglamentē AK valsts iestāžu piekļuvi un izmantošanu krimināltiesību aizsardzības nolūkos, ir veiktas izmaiņas tiesību aktos. Tie ietver 2023. gada Valsts drošības likumu, 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumu un Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma ieviešanu. Pēdējais jautājums ir aplūkots arī Komisijas lēmuma projektā, ar ko groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2021/1773, kā arī EDAK atbilstošajā atzinumā, kas izdots, pamatojoties uz Tiesībaizsardzības direktīvas 51. panta 1. punkta g) apakšpunktu.

4.1.1. JURIDISKAIS PAMATS UN PIEMĒROJAMIE AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

4.1.1.1. IZMEKLĒŠANAS PILNVARAS TIESĪBAIZSARDZĪBAS NOLŪKOS

72. Lēmuma projekta 81.–85. apsvērumā Komisija izklāsta grozījumus 2016. gada Izmeklēšanas pilnvaru likumā (“2016. gada IPL”), kas ieviesti ar 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumu, ciktāl tie attiecas uz tiesībaizsardzības datu apstrādi⁴⁹. Kopumā Komisija sniedz detalizētu informāciju. Tomēr

⁴⁷ Skatīt EDAK atzinumu Nr. 14/2021, 113. punkts.

⁴⁸ Skatīt EDAK atzinumu Nr. 14/2021.

⁴⁹ Komisija norāda, ka, kā aprakstīts Īstenošanas lēmuma (ES) 2021/1772 139. līdz 141. apsvērumā, konkrētas tiesībaizsardzības iestādes var izmantot arī mērķtiecīgas izmeklēšanas pilnvaras saskaņā ar 2016. gada IPL, lai novērstu vai atklātu smagus noziegumus. Tādējādi šādu noteikumu grozījumi attiecas ne tikai uz piekļuvi datiem valsts drošības nolūkos, bet arī tiesībaizsardzības nolūkos.

attiecībā uz vienu konkrētu grozījumu EDAK uzskata, ka lēmuma projektam būtu nepieciešams papildu skaidrojums.

73. Ar 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumu tika pārskatīta “telekomunikāciju operatora” definīcija, t. i., iespējamie saglabāšanas paziņojuma adresāti saskaņā ar 2016. gada IPL.⁵⁰ Pārveidotajā definīcijā tagad ir iekļauta jebkura persona, kura “kontrolē vai nodrošina telekomunikāciju sistēmu, kura (i) neatrodas (pilnībā vai daļēji) Apvienotajā Karalistē vai netiek kontrolēta no Apvienotās Karalistes, un (ii) ko cita persona izmanto, lai piedāvātu vai sniegtu telekomunikāciju pakalpojumus personām Apvienotajā Karalistē”. Lai gan Komisija atsaucas uz 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likuma skaidrojumiem, kuros norādīts, ka 261. panta 10. punkta c) apakšpunktā “ir sniegts papildu skaidrojums, kas nodrošina, ka 2016. gada IPL pilnībā aptver lielus uzņēmumus ar sarežģītām korporatīvajām struktūrām”, kā arī ka “grozījuma [...] mērķis nav iekļaut darbības jomā papildu uzņēmumus”, šo izmaiņu ietekme joprojām ir neskaidra, piemēram, vai ar to tiktu paplašināts to personas datu apjoms, uz kuriem potenciāli attiecas paziņojums par saglabāšanu. Tāpēc EDAK aicina Komisiju sīkāk izskatīt šo izmaiņu ietekmi un īpaši uzraudzīt šo aspektu, jo īpaši ņemot vērā nepieciešamības un proporcionalitātes principus.

4.1.1.2. VALSTS DROŠĪBAS IZŅĒMUMI TIESĪBAIZSARDZĪBAS IESTĀDĒM

74. Ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 88. pantu tiek atjaunināti spēkā esošie atbrīvojumi valsts drošības jomā saskaņā ar tiesībaizsardzības sistēmu, lai atspoguļotu tos, kas pieejami saskaņā ar AK VDAR un izlūkošanas dienestu režīmiem.⁵¹ Lai gan tiesībaizsardzības iestādes jau tagad var ierobežot noteiktas saistības, pamatojoties uz valsts drošības aizsardzību, piemēram, saistības, kas attiecas uz datu subjekta tiesībām, 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78. panta A) punkts⁵² ietvers arī lielāko daļu datu aizsardzības principu⁵³ un noteiktas starptautiskās datu pārsūtīšanas prasības⁵⁴ kā noteikumus, kurus var nepiemērot, ja tas nepieciešams valsts drošības aizsardzības nolūkā. Turklāt šādos apstākļos⁵⁵ var netikt piemērotas dažas informācijas komisāra ieceļošanas pilnvaras, lai veiktu pārbaudes un izpildes pasākumus.
75. Šie grozījumi nav minēti ne lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību projektā saskaņā ar VDAR 45. pantu, ne lēmuma projektā par aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar Tiesībaizsardzības direktīvas 36. pantu. Tomēr EDAK uzskata, ka ir svarīgi izvērtēt šos paplašinātos atbrīvojumus, ņemot vērā nepieciešamības un proporcionalitātes principus. Šajā kontekstā EDAK atgādina par otro no četrām tā dēvētajām “Eiropas būtiskajām garantijām”: jebkuram Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumam ir jārespektē to būtība un, ievērojot proporcionalitātes principu, to var veikt tikai tad, ja tas ir nepieciešams un patiešām atbilst Savienības atzītajiem vispārējās nozīmes

⁵⁰ 2016. gada IPL 261. panta 10. punkta c) apakšpunkts, kas iekļauts ar 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likuma 19. pantu.

⁵¹ Skatīt arī Zinātnes, inovāciju un tehnoloģiju departamenta faktu lapu par Datu (izmantošanas un piekļuves) likumu: AK VDAR un DAL, publicēts 2025. gada 27. jūnijā, 14. lpp., <https://www.gov.uk/government/publications/data-use-and-access-act-2025-factsheets/data-use-and-access-act-factsheet-uk-gdpr-and-dpa>.

⁵² Datu (izmantošanas un piekļuves) likums tiks ieviests pakāpeniski vairākos posmos. Galvenās izmaiņas datu aizsardzības tiesību aktos, kas minētas Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 5. daļā, stāsies spēkā kā daļa no 3. posma aptuveni sešus mēnešus pēc karaliskās piekrišanas, <https://www.gov.uk/guidance/data-use-and-access-act-2025-plans-for-commencement>.

⁵³Sk. 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78. panta A) punkta 1. apakšpunktu, 2. apakšpunkta a) iedaļu un 3. apakšpunktu, kas ieviests ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 88. pantu.

⁵⁴Sk. 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78. panta A) punkta 1. apakšpunktu, 2. apakšpunkta d) iedaļu un 4. apakšpunktu, kas ieviests ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 88. pantu.

⁵⁵Sk. 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78. panta A) punkta 1. apakšpunktu, 2. apakšpunkta e), f) un g) iedaļu, kas ieviests ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 88. pantu.

mērķiem vai nepieciešamībai aizsargāt citu tiesības un brīvības.⁵⁶ EDAK pauž bažas par atbrīvojumiem no galvenajiem datu aizsardzības principiem, starptautiskās nosūtīšanas prasībām un informācijas komisāra pilnvarām.

76. Saskaņā ar pārskatīto noteikumu piecus no sešiem datu aizsardzības principiem var nepiemērot, ja tas ir nepieciešams, lai aizsargātu valsts drošību.⁵⁷ Šie principi cita starpā paredz, ka tiesībaizsardzības nolūkam, kuram personas dati tiek vākti, ir jābūt precīzētam, skaidram un likumīgam un ka personas datiem ir jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un tie nedrīkst būt pārmērīgi. Tajos arī precizēts, ka personas datiem jābūt precīziem un tie jāsauglabā tikai tik ilgi, cik nepieciešams. Kā minēts iepriekš, turpmākie atbrīvojumi papildus ietver dažas no starptautiskās nosūtīšanas prasībām, piemēram, tā saukto otro nosacījumu starptautiskai nosūtīšanai, kas izklāstīts 2018. gada Datu aizsardzības likuma 73. panta 3. punktā. Šis nosacījums paredz, ka pārsūtīšanai jābalstās vai nu uz noteikumiem par aizsardzības līmeņa pietiekamību, atbilstošiem aizsardzības pasākumiem vai — ja neviens no tiem nav piemērojams — īpašiem apstākļiem. Atbrīvojumi ietekmē arī informācijas komisāra pilnvaras, piemēram, tiesības izdot informāciju un izpildes paziņojumus.⁵⁸
77. EDAK norāda, ka, lai gan atbrīvojumi skaidri atkāpjas no Tiesībaizsardzības direktīvas, tie ir ļoti līdzīgi izņēmumiem un ierobežojumiem valsts drošības jomā, kas paredzēti Eiropas Padomes modernizētās Konvencijas Nr. 108 11. pantā ("Konvencija 108+")⁵⁹, kuru Apvienotā Karaliste parakstīja 2018. gada 10. oktobrī, bet kura šā atzinuma sagatavošanas brīdī vēl nav ratificēta Apvienotajā Karalistē un nav stājusies spēkā.⁶⁰ Šajā sakarā EDAK atgādina, ka Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi (T-PD) Konsultatīvā komiteja nesen ir izdevusi Pamatnostādnes par modernizētās Konvencijas Nr. 108 11. panta vispārīgajiem principiem⁶¹.
78. Savos norādījumos Eiropas Padome skaidri uzsver, ka nav piemērojams neviens izņēmums, tostarp attiecībā uz apstrādes principu samērīgumu un mērķa leģitimitāti. Tas nozīmē, ka ir jānodrošina datu apstrādes samērīgums, kā arī prasības apstrādāt personas datus leģitīmā nolūkā. Saskaņā ar T-PD vadlīnijām EDAK joprojām ir īpaši modrs attiecībā uz jebkādiem izņēmumiem no proporcionalitātes principa, kā arī no prasības apstrādāt personas datus likumīgam mērķim. Tāpat EDAK uzskata, ka jebkādi atbrīvojumi no uzraudzības iestādes pilnvarām būtu jāskata piesardzīgi. Lai gan īpašas prasības attiecībā uz uzraudzības darbībām, piemēram, drošības pārbaudēm, var būt piemērotas ar valsts drošību saistītas apstrādes kontekstā, ir būtiski nodrošināt efektīvu pārraudzību, lai novērstu uzraudzības vakuuma izveidi. Tāpat Konvencijas Nr. 108+ 11. panta 3. punktā⁶² ir noteikts, ka izņēmumi no tās 15. panta "neskar prasību, ka apstrādes darbības valsts drošības un aizsardzības nolūkos ir pakļautas neatkarīgai un efektīvai pārbaudei un uzraudzībai saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem". Turklāt visi atbrīvojumi ir jāinterpretē pēc iespējas ierobežojošāk. Tam, ka personas dati tiek apstrādāti

⁵⁶Sk. Ieteikumu Nr. 02/2020 par Eiropas būtiskajām garantijām uzraudzības pasākumiem, kas pieņemti 2020. gada 10. novembrī, 10. lpp.

⁵⁷ Saskaņā ar 2018. gada Datu aizsardzības likuma 78. panta A) punkta 2. un 3. apakšpunktu šā likuma 3. daļas 2. nodaļu nepiemēro, ja tas nepieciešams valsts drošības aizsardzībai, izņemot a) 35. panta 1. punktu (pirmais datu aizsardzības princips), ciktāl tajā noteikts, ka personas datu apstrādei jābūt likumīgai; b) 35. panta 2.–5. punktu (apstrādes likumīgums un sensitīvas apstrādes ierobežojumi); c) 42. pantu (aizsardzības pasākumi: sensitīva apstrāde) un d) 8. pielikumu (sensitīvas apstrādes nosacījumi).

⁵⁸Informatīvie paziņojumi paredz, ka pārzinim vai apstrādātājam ir jāsniedz komisāram informācija, kas pamatoti nepieciešama komisāra funkciju izpildei. Izpildes paziņojumi pilnvaro komisāru pieprasīt personai veikt konkrētas darbības (vai atturēties no to veikšanas), ja komisārs ir pārliecinājies, ka persona nepilda konkrētus datu aizsardzības pienākumus.

⁵⁹ Skatīt Protokolu, ar ko groza Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi (CETS Nr. 223).

⁶⁰ <https://www.coe.int/en-GB/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=223>

⁶¹ <https://rm.coe.int/t-pd-2021-7rev13-interpretation-of-general-principles-article-11-c108-1680b6c146>

⁶² Sk. Konvencijas Nr. 108+ 15. pantu, kurā noteikts, kā Konvencijas puses, paredzot vienu vai vairākas uzraudzības iestādes, nodrošina atbilstību Konvencijas noteikumiem.

valsts drošības nolūkos, pašam par sevi nevajadzētu būt pietiekamam, lai varētu atsaukties uz atbrīvojumu. Ir skaidri jānorāda, ka atbrīvojums no datu aizsardzības režīma ir jāpiemēro katrā gadījumā atsevišķi un tikai tad, ja tas ir nepieciešams un samērīgi.⁶³

79. Tā kā lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību projektos šis jautājums nav skarts, EDAK aicina Komisiju papildināt savu novērtējumu lēmuma projektā, kā arī īpaši uzraudzīt valsts drošības izņēmumu piemērošanu praksē tiesībaizsardzības iestādēm.

4.1.2. APVIENOTĀS KARALISTES IZLŪKOŠANAS AĢENTŪRU UN TIESĪBAIZSARDZĪBAS IESTĀŽU KOPĪGA PĀRZIŅA

80. Pamatojoties uz grozījumiem, kas veikti ar Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma apstrādes darbībām, kuras veic tiesībaizsardzības iestādes, konkrētos apstākļos var attiekties noteikumi, kas parasti piemērojami personas datu apstrādei, ko veic valsts drošības iestādes.⁶⁴ Citiem vārdiem sakot, ievērojot Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 89. pantā paredzētos nosacījumus, datu aizsardzības režīms valsts drošības apstrādei, kas noteikts 2018. gada Datu aizsardzības likuma 4. daļā, tiek attiecināts arī uz datu apstrādi, ko veic tiesībaizsardzības iestādes.
81. Komisija uzsver, ka Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 89. panta nosacījumi paredz stingrus aizsardzības pasākumus: kompetentā iestāde ir jānorāda kā "kvalificēta kompetentā iestāde" valsts sekretāra izstrādātajos noteikumos, kuram turklāt ir jānorāda konkrēta apstrādes darbība, ko kvalificētā kompetentā iestāde veic kā kopīgs pārzinis ar vismaz vienu izlūkdienestu valsts drošības aizsardzības nolūkā.⁶⁵
82. Atzīstot, ka šie aizsardzības pasākumi rada būtiskus ierobežojumus, EDAK aicina Komisiju uzraudzīt šo noteikumu praktisko īstenošanu. Īpaša uzmanība ir jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka 2018. gada Datu aizsardzības likuma 4. daļa tiek stingri piemērota apstrādes darbībām valsts drošības nolūkos, to neattiecinot uz citiem kontekstiem. Lai gan valstīm ir piešķirta plaša rīcības brīvība valsts drošības jautājumos, kā to atzīst arī ECT⁶⁶, EDAK uzskata, ka draudi valsts drošībai pēc to rakstura, nopietnības un konkrētajiem apstākļiem ir jāatšķir no vispārējiem sabiedrības drošības riskiem vai no smagiem noziedzīgiem nodarījumiem. Tikai šādos gadījumos tiesībaizsardzības iestāžu darbība saskaņā ar izlūkdienestu datu aizsardzības režīmu ir saderīga ar nepieciešamības un proporcionalitātes principiem.⁶⁷ Turklāt EDAK uzskata, ka ir nepieciešams uzraudzīt, vai atbilstošās kompetentās iestādes praksē spēj saglabāt skaidru atšķirību starp dažādiem apstrādes mērķiem, lai atbilstoši ievērotu attiecīgo tiesisko regulējumu.

⁶³ Skatīt arī Konvencijas Nr. 108+ 11. pantu, kurā noteikts, ka izņēmumi ir jāparedz likumā, tiem jāievēro pamattiesību un pamatbrīvību būtība un tiem jābūt nepieciešamiem un samērīgiem pasākumiem demokrātiskā sabiedrībā. Saskaņā ar TP-D pamatnostādņiem par 11. panta vispārējiem principiem tas nozīmē, ka ir jāizvērtē un jāpamato iesaistītās intereses starp nepieciešamību paredzēt izņēmumus no dažiem Konvencijas noteikumiem un personu cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu.

⁶⁴ Skatīt lēmuma projekta 72. apsvērumu.

⁶⁵ Skatīt lēmuma projekta 73. apsvērumu.

⁶⁶ Skatīt ECT, *Big Brother Watch* un citi pret Apvienoto Karalisti, 2021. gada 25. maijs, 350. punkts.

⁶⁷ Tas izriet no ES Tiesas prakses, piemērojot nepieciešamības un proporcionalitātes pārbaudi dalībvalstu tiesību aktiem, kas ļauj valsts iestādēm saglabāt personas datus un piekļūt tiem, ka likumīgi mērķi, piemēram, valsts drošība vai cīņa pret smagiem noziedzīgiem, ir atšķirīgi un tādēļ var pamatot dažāda veida iejaukšanos. Sk. EST 2020. gada 6. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-511/18, C-512/18 un C-520/18, *La Quadrature du Net* un citi.

4.1.3. PIEKĻUVES TIESĪBAS

83. Datu (izmantošanas un piekļuves) likums precizē, ka datu subjektiem ir tiesības piekļūt attiecīgajai informācijai tikai tiktāl, ciktāl pārzinis var sniegt informāciju, pamatojoties uz saprātīgu un samērīgu meklēšanu. Šis grozījums ir ieviests gan tiesībaizsardzības, gan valsts drošības režīmā.⁶⁸
84. Komisija to skaidro kā precizējumu saskaņā ar iekšzemes tiesu praksē izstrādātajiem standartiem, kuros ņemtas vērā arī datu subjekta intereses. Tomēr EDAK būtu vēlējiesies saņemt sīkāku informāciju par to, kā tiek interpretēts jēdziens “samērīga un proporcionāla meklēšana”, arī tāpēc, ka Tiesībaizsardzības direktīvas 14. pantā šāds elements nav iekļauts. EDAK atzīst, ka patiešām var būt scenāriji, kuros pārziņa centieni identificēt un atrast informāciju par datu subjektu varētu tikt uzskatīti par nepamatotiem un nesamērīgiem, neapdraudot būtisko līdzvērtību.⁶⁹ EDAK atgādina šā atzinuma 34. punktā izklāstīto analīzi un secinājumus, kas ir vienlīdz attiecināmi uz tiesībaizsardzības un valsts drošības režīmu.

4.1.4. TĀLĀKA PĀRSŪTĪŠANA

4.1.4.1. JAUNA DATU AIZSARDZĪBAS PĀRBAUDE

85. Ja kompetentā iestāde plāno dalīties ar personas datiem, kas apstrādāti saskaņā ar 2018. gada DAL 3. daļu, ar trešās valsts tiesībaizsardzības iestādēm, tiek piemērotas īpašas prasības. Šāda nosūtīšana jo īpaši var notikt tad, ja tā ir apstiprināta ar valsts sekretāra pieņemtiem noteikumiem vai, ja šādu noteikumu nav, pamatojoties uz atbilstošiem aizsardzības pasākumiem. Ja nosūtīšanu nevar balstīt ne uz regulu, ne uz atbilstošiem aizsardzības pasākumiem, to var veikt tikai noteiktos, specifiskos apstākļos, ko dēvē par “īpašiem apstākļiem”, kas atbilst situācijām un nosacījumiem, kuri saskaņā ar Tiesībaizsardzības direktīvas 38. pantu ir uzskatāmi par “atkāpēm”.
86. Lai gan Komisija norāda, ka “starptautisko personas datu pārsūtīšanas režīms no Apvienotās Karalistes joprojām ir ļoti tuvs Direktīvas (ES) 2016/680 V nodaļā izklāstītajiem noteikumiem”, lēmuma projektā arī norādīts, ka ir pārformulēts tiesiskais standarts noteikumiem, ar kuriem apstiprina pārsūtīšanu, kas iepriekšējā 2018. gada DAL 74. panta A) punktā tika saukti par atbilstības noteikumiem, un atbilstošajiem aizsardzības pasākumiem. Tā vietā, lai atsauktos uz pienācīgu aizsardzības līmeni, jaunā “datu aizsardzības pārbaude”, kas noteikta 2028. gada Datu aizsardzības likuma 74. panta AB) punktā, paredz, ka datu subjektu aizsardzības standarts saņēmējās trešajās valstīs vai starptautiskajās organizācijās ir “nebūtiski zemāks” nekā standarts, kas datu subjektiem paredzēts saskaņā ar attiecīgajiem Apvienotās Karalistes datu aizsardzības tiesību aktiem.
87. Šajā kontekstā EDAK norāda, ka elementi, kas valsts sekretāram jāņem vērā novērtējumā saskaņā ar 2018. gada DAL 74. panta AB) punkta 2. apakšpunktu, šķiet, ir samazināti salīdzinājumā ar iepriekšējo novērtējumu par noteikumiem par aizsardzības līmeņa pietiekamību.⁷⁰ EDAK norāda uz dažu faktoru izslēgšanu, kuri, pēc tās uzskata, ir svarīgi, novērtējot, vai trešā valsts nodrošina būtiski līdzvērtīgu personas datu aizsardzības līmeni, un atgādina šā atzinuma 42. un 43. punktā izklāstīto analīzi un secinājumus. Jo īpaši EDAK (i) mudina Komisiju īpaši pievērsties izmaiņām un turpināt izstrādāt savu novērtējumu par jauno datu aizsardzības pārbaudi. EDAK saprot, ka jaunie noteikumi par personas

⁶⁸ Sk. Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma 78. panta 3. un 4. punktu, ar ko groza 2018. gada Datu aizsardzības likuma 45. un 94. pantu.

⁶⁹ Piemēram, varētu argumentēt, ka tas attiecas uz konfiscētu ierīču pārbaudi, kas vēl nav analizētas vai atšifrētas.

⁷⁰ 2018. gada DAL 74. panta A) punkta 4. apakšpunkta noteikumā, kas Datu (izmantošanas un piekļuves) likumā nav ietverts, bija paredzēts kritēriju saraksts, kas bija identisks Tiesībaizsardzības direktīvas 36. panta 3. punktam.

datu pārsūtīšanu uz trešajām valstīm ir paredzēti, lai nodrošinātu papildu elastīgumu. Tajā pašā laikā EDAK aicina Komisiju uzraudzīt šo noteikumu praktisko piemērošanu tiesībaizsardzības un krimināltiesību sadarbības jomā. Tas ir īpaši svarīgi saistībā ar valsts sekretāra jaunajām pilnvarām izstrādāt noteikumus, kas identificē un apstiprina datu nodošanu, pamatojoties uz jauno datu aizsardzības pārbaudi, ar jebkādiem līdzekļiem, tostarp atsaucoties uz ģeogrāfiskajiem sektoriem valstī, datu pārziņiem vai apstrādātājiem, datu saņēmējiem, datu veidiem, nodošanas līdzekļiem un juridiskajiem instrumentiem. Piemēram, joprojām nav skaidrs, kā konkrēts pārzinis vai apstrādātājs, kas atrodas trešā valstī un kas netiek uzskatīts par piemērotu, atbilstu datu aizsardzības pārbaudei attiecībā uz efektīvu tiesisko aizsardzību vai datu subjekta tiesībām, kas vēl nav noteiktas minētās trešās valsts tiesiskajā regulējumā.

88. Turklāt EDAK atgādina 41. punktā izklāstītos secinājumus par kritērija izmantošanu attiecībā uz “vēlamību atvieglot personas datu pārsūtīšanu uz Apvienoto Karalisti un no tās” (2018. gada Datu aizsardzības likuma 74. panta AA) punkta 3. punkts), un aicina Komisiju savā lēmumā precizēt, ka šis kritērijs nav datu aizsardzības pārbaudes elements, bet gan tikai papildu faktors, ko valsts sekretārs var ņemt vērā, ja pārbaudes kritēriji ir pilnībā izpildīti, jo tas no likuma teksta nav pilnībā skaidrs. Šajā sakarā EDAK aicina Komisiju uzraudzīt 2018. gada Datu aizsardzības likuma 74. panta AA) punkta 3. apakšpunkta praktisko ietekmi, jo vēl nav skaidrs, kāda nozīme šajā kontekstā būs “vēlamībai atvieglot personas datu pārsūtīšanu uz Apvienoto Karalisti un no tās”.

4.1.4.2. APVIENOTĀS KARALISTES UN ASV MĀKOŅDATOŠANAS LIKUMA NOLĪGUMS

89. Vēl viena būtiska attīstība tālākas nosūtīšanas jomā ir tas, ka 2022. gada oktobrī stājās spēkā “Nolīgums starp Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes valdību un Amerikas Savienoto Valstu valdību par piekļuvi elektroniskajiem datiem smagas noziedzības novēršanas nolūkā” (“Apvienotās Karalistes un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgums”). Kā pareizi norāda Komisija, uz personas datiem, kas no ES nosūtīti pakalpojumu sniedzējiem Apvienotajā Karalistē, varētu attiekties kompetentu ASV tiesībaizsardzības iestāžu izdoti rīkojumi par pierādījumu sniegšanu saskaņā ar šo nolīgumu.⁷¹
90. Ņemot vērā to, ka iepriekšējā Apvienotās Karalistes lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas laikā līgums tika noslēgts, bet vēl nav stājies spēkā, Komisija uzsvēra, ka Apvienotajai Karalistei ir jāpaziņo Komisijai visa informācija un turpmākie precizējumi par to, kā ASV izpildīs savus pienākumus saskaņā ar nolīgumu, lai nodrošinātu iepriekšējā Apvienotās Karalistes lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pienācīgu uzraudzību saskaņā ar VDAR 45. panta 4. punktu. Komisija norādīja, ka īpaša uzmanība ir jāpievērš ES un ASV jumta nolīgumā noteikto aizsardzības pasākumu piemērošanai un pielāgošanai konkrētajam nosūtīšanas veidam⁷², uz ko attiecas AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgums.⁷³ Saistībā ar šo paziņojumu Komisija savā lēmuma projektā atsaucas uz vairākiem skaidrojumiem, kas panākti starp AK un ASV saistībā ar ES un ASV jumta nolīguma piemērošanu AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumam. EDAK atzinīgi vērtē šos precizējumus, kas nodrošina lielāku juridisko skaidrību. Tajā pašā laikā ir vērts atzīmēt, ka ES un ASV jumta nolīgums vēl nav pārskatīts, kas zināmā mērā ierobežo secinājumus, ko var izdarīt par tā

⁷¹ Skatīt lēmuma projekta 87. apsvērumu.

⁷² Sk. Nolīgumu starp Amerikas Savienotajām Valstīm un Eiropas Savienību par personas aizsardzību. informācija, kas saistīta ar noziedzīgu nodarījumu novēršanu, izmeklēšanu, atklāšanu un kriminālvajāšanu, OV L 336, 10.12.2016., 3.–13. lpp. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1210(01)),

⁷³ Skatīt Īstenošanas lēmuma 2021/1772 155. apsvērumu. Saskaņā ar AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīguma 9. panta 1. punktu ES un ASV jumta nolīgums *mutatis mutandis* attiecas uz AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu. To var piemērot tikai *mutatis mutandis*, jo jumta nolīgums reglamentē pārrobežu pārsūtīšanu starp tiesībaizsardzības iestādēm, nevis tiešu sadarbību starp pakalpojumu sniedzēju un tiesībaizsardzības iestādi.

piemērošanas ietekmi un efektivitāti attiecībā uz AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu.⁷⁴ Turklāt, ņemot vērā ES un ASV jumta nolīgumu, EDAK vēlas atgādināt par nepieciešamību uzlabot šajā nolīgumā paredzēto aizsardzības līmeni. Tas jo īpaši attiecas uz tiesiskās aizsardzības pieejamību. ES datu subjektiem, kas nav ES pilsoņi, nav pamata saskaņā ar Likumu par Tiesu aizsardzības līdzekļiem izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Turklāt Privātuma likumā ir ietverti izņēmumi, kas nav grozīti ar Likumu par tiesisko aizsardzību, kuri samazina personu spēju lūgt tiesisko aizsardzību noteiktās tiesībaizsardzības un valsts drošības situācijās. Lai gan Komisija atzīmē, ka Tiesiskās aizsardzības likums nav vienīgais mehānisms, ar ko var panākt tiesisko aizsardzību, lēmuma projektā vienkārši norādīts, ka “atkarībā no konkrētā gadījuma apstākļiem un konteksta citi piemērojamie ASV tiesību akti paredz alternatīvus veidus, kā panākt tiesisko aizsardzību”⁷⁵. Tāpēc nav skaidrs, vai visām ES personām, uz kuru datiem var attiekties AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgums, ASV tiks piešķirtas tiesiskās aizsardzības tiesības.

91. EDAK arī norāda, ka īpaša savstarpēja aizsardzības klauzula, kas noteikta AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumā, saskaņā ar kuru abas puses ierobežo nolīguma ietekmi uz AK un ASV pilsoņiem, pēc savas būtības neattiecas uz ES pilsoņiem.⁷⁶ EDAK norāda, ka šā iemesla dēļ stingri datu aizsardzības pasākumi ir būtiski, lai nodrošinātu, ka ES datu subjektu tiesības tiek pienācīgi aizsargātas, ja tās tiek apstrādātas saskaņā ar minēto nolīgumu. Tāpēc EDAK aicina Komisiju turpināt iekļaut AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu savos turpmākajos lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību novērtējumos un pārskatos.
92. Kopumā EDAK uzskata, ka ir nepieciešams precizēt Komisijas novērtējumu par AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīgumu un jebkādu iespējamo nolīguma ietekmi uz aizsardzības līmeni, kā novērtēts iepriekšējā AK lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību. AK un ASV mākoņdatošanas likuma nolīguma pirmās pārskatīšanas konstatējumi, kas saskaņā ar nolīguma 12. panta 1. punktu jāveic viena gada laikā pēc nolīguma stāšanās spēkā, varētu būt īpaši informatīvi šādai turpmākai analīzei.

4.1.5. PĀRRAUDZĪBA UN TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI

93. EDAK norāda, ka krimināltiesību izpildes iestāžu uzraudzības sistēma saskaņā ar 2018. gada Datu aizsardzības likumu un 2016. gada IPL, kā arī tiesiskās aizsardzības mehānismi, kas pieejami saskaņā ar 2018. gada DAL 3. daļu, 2016. gada IPL un 1998. gada Cilvēktiesību likumu, paliek lielākoties nemainīgi. Konkrētāk, uzraudzību Apvienotajā Karalistē papildus IKB joprojām nodrošina dažādu komisāru apvienojums, proti, izmeklēšanas pilnvaru komisārs (IPK), kuram palīdz citi tiesu komisāri, kā arī Biometrijas un Uzraudzības kameras komisārs.
94. Kā Komisija paskaidroja lēmuma projekta 97. apsvērumā, 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumā ir izdarīti tikai ierobežoti grozījumi, jo īpaši ieviešot IPK vietniekus, kuriem IPK var deleģēt konkrētas pilnvaras, ja tie nespēj vai nav pieejami savu funkciju veikšanai. Šādiem IPK vietniekiem jābūt Tiesas komisāriem, un tos ieceļ IPK.

⁷⁴ Skatīt ES un ASV jumta nolīguma 23. pantu, kurā noteikts, ka puses periodiski kopīgi pārskata politikas nostādnes un procedūras, ar ko īsteno nolīgumu, un pirmā pārskatīšana notiek ne vēlāk kā trīs gadus pēc nolīguma spēkā stāšanās dienas. ES un ASV jumta nolīgums stājās spēkā 2017. gada februārī.

⁷⁵ Skatīt lēmuma projekta 93. apsvērumu.

⁷⁶ Skatīt nolīguma 4. panta 3. punktu un 7. panta 1. punktu, kuros paredzēti mērķa ierobežojumi, nosakot, ka pasūtījumi, uz kuriem attiecas nolīgums, nedrīkst tīši būt vērsti uz “saņēmējas puses personu”. Tāpēc ASV nedrīkst apzināti vērsties pret personu, kas atrodas AK teritorijā, un AK ir jāievēro līdzīgs ierobežojums.

95. EDAK atzinīgi novērtē to, ka iepriekšējās idejas, kas bija ietvertas Datu (izmantošanas un piekļuves) likumā priekšgājējā Datu aizsardzības un digitālās informācijas likumprojektā, atcelt biometrijas un novērošanas kameru komisāra amatu un nodot šīs funkcijas izmeklēšanas pilnvaru komisāram, ir noraidītas⁷⁷. Šajā sakarā EDAK aicina Komisiju pievērst lielāku uzmanību un sniegt sīkāku novērtējumu par biometrijas un novērošanas kameru komisāra lomu uzraudzības sistēmā, veicot lēmuma projekta uzraudzību un turpmākus pārskatus.
96. Kā EDAK jau uzsvērusi atzinumā Nr. 14/2021, lai gan IKB ir labi aprīkots ar nepieciešamajām pilnvarām, kas cieši atbilst ES dalībvalstu uzraudzības iestāžu pilnvarām, kā noteikts VDAR 58. pantā, efektīvu sankciju esamībai ir svarīga nozīme noteikumu ievērošanas nodrošināšanā⁷⁸.
97. EDAK pozitīvi vērtē IKB pārredzamības politiku un statistikas un analītisko datu, tostarp piemēru, pieejamību par IKB tiesībaizsardzības darbībām attiecībā uz tiesībaizsardzības iestādēm⁷⁹. Šajā sakarā EDAK novēro, ka AK DAI dod priekšroku brīdinājumiem gadījumos, kad policija pārkāpj datu aizsardzības tiesību aktus. Ievērojams izņēmums ir izpildraksts, kas 2024. gada janvārī izsniegts Karaliskajai prokuratūrai⁸⁰. EDAK arī uzskata par pozitīvu to, ka IKB ir publicējusi daudzus prakses kodeksus, vadlīnijas, atzinumus un citus norādījumus attiecīgajām pusēm.
98. Ņemot vērā iepriekš minēto un jo īpaši gaidāmās būtiskās izmaiņas AK uzraudzības iestādes struktūrā un organizācijā, kā jau analizēts šā atzinuma 68. punktā, EDAK aicina Eiropas Komisiju turpināt uzraudzīt sankciju un attiecīgo tiesiskās aizsardzības līdzekļu efektivitāti AK datu aizsardzības sistēmā.

4.2. AK VALSTS IESTĀŽU PIEKĻUVE UN IZMANTOŠANA VALSTS DROŠĪBAS NOLŪKOS

99. Lēmuma projektā ir sniegta tikai ierobežota informācija par AK valsts iestāžu piekļuvi personas datiem un to izmantošanu valsts drošības nolūkos. Komisija paskaidro, ka Datu (izmantošanas un piekļuves) likums skar tikai nelielus grozījumus regulējumā, kas reglamentē AK izlūkošanas dienestu veikto datu apstrādi, no kuriem⁸¹ daži ir ieviesti arī 2018. gada Datu aizsardzības likumā paredzētajā tiesībaizsardzības režīmā. Šie grozījumi ir īsi minēti lēmuma projekta 75. apsvērumā. Turklāt izmaiņas, kas veiktas 2016. gada IPL kopš iepriekšējā AK lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību pieņemšanas, jau ir izskatītas lēmuma projekta 3.2. iedaļā, kur tās attiecas gan uz datu apstrādi tiesībaizsardzības, gan valsts drošības nolūkos.⁸² Attiecīgi precizēšanas un uzraudzības pieprasījumi, kas izklāstīti 4.1.1.1 un 4.1.3 iedaļā, vienlīdz attiecas uz piekļuvi personas datiem un to izmantošanu valsts drošības nolūkos.

4.2.1. TEHNISKO IESPĒJU PAZIŅOJUMU IZMANTOŠANA

100. Šā gada sākumā plašsaziņas līdzekļu ziņojumos atklājās, ka AK valdība saskaņā ar 2016. gada IPL 253. pantu, iespējams, ir izdevusi paziņojumu par tehniskajām spējām (TCN) lielam tehnoloģiju uzņēmumam, pieprasot, lai pakalpojumu sniedzējs varētu saglabāt piekļuvi savu lietotāju šifrētiem

⁷⁷Skatīt <https://www.gov.uk/government/organisations/biometrics-and-surveillance-camera-commissioner>.

⁷⁸ Skatīt EDAK atzinumu Nr. 14/2021, 112. punkts.

⁷⁹ Sk., piemēram, detalizētās datu aizsardzības sūdzību datu kopas, kas pieejamas <https://ico.org.uk/action-weve-taken/complaints-and-concerns-data-sets/data-protection-complaints/> vietnē.

⁸⁰Skatīt <https://ico.org.uk/action-weve-taken/enforcement/crown-prosecution-service-1/>.

⁸¹ Skatīt lēmuma projekta 75. apsvērumu.

⁸² Skatīt lēmuma projekta 98. apsvērumu. Minētās izmeklēšanas pilnvaras var īstenot ne tikai valsts izlūkošanas aģentūras, bet arī noteiktas tiesībaizsardzības iestādes.

datiem atšifrētā veidā.⁸³ Praksē tas, domājams, nozīmētu apiet pilnīgu (*end-to-end*) šifrēšanu, ko pakalpojumu sniedzējs piedāvā savam mākonġlabāšanas risinājumam. Tādējādi šis pasākums tiek dēvēts par “atpakaļdurvju pieprasījumu”.

101. Lai gan TCN juridiskais pamats jau pastāvēja brīdī, kad tika pieņemts iepriekšējais AK lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību, šis ziņotais gadījums, šķiet, ir pirmais zināmais šāda veida piemērs. Tādējādi tas ir būtisks notikums, kam jāpievērš uzmanība, jo īpaši ņemot vērā VDAR 45. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kurā ir prasīts novērtēt ne tikai tiesisko regulējumu papīra formātā, bet arī tā īstenošanu.⁸⁴ Tāpēc EDAK būtu gaidījis, ka lēmuma projektā šis jautājums tiks skaidri risināts, un mudina Komisiju atbilstoši papildināt lēmumu.
102. Lai gan informācija par šo lietu nav pilnībā zināma sabiedrībai TCN konfidencialā rakstura dēļ, no pieteikuma par privātu uzklauššanu publiska saraksta izmeklēšanas pilnvaru tiesas tīmekļa vietnē, kā arī no publiski pieejamā izviluma no privāta sprieduma par šādu uzklauššanu izriet, ka runa nav par spekulācijām plašsaziņas līdzekļos.⁸⁵ Šis jautājums ir pieminēšanas vērts, un 2016. gada IPL 253. panta iespējamā piemērošana, lai izdotu “aizkulišu pieprasījumu”, ir jāatzīmē turpmākai uzraudzībai.
103. Kā nesen norādīts paziņojumā Nr. 5/2024, EDAK uzskata, ka šifrēšana ir būtiska, lai nodrošinātu personas datu un elektronisko sakaru drošību un konfidencialitāti. Jo īpaši īsta pilnīga (*end-to-end*) šifrēšana, kas aptver termināla ierīces un tajās esošos datus, ar atšifrēšanas atslēgas, kas ir tikai lietotāja rīcībā, ir būtisks instruments elektronisko sakaru konfidencialitātes nodrošināšanai.⁸⁶ TCN, kas uzliek uzņēmumiem pienākumu nodrošināt iespēju atcelt šifrēšanu pēc valdības pieprasījuma, rada sistēmiskas ievainojamības un tieši apdraud elektronisko sakaru integritāti un konfidencialitāti. Šajā sakarā EDAK vērs uzmanību uz lietu *PODCHASOV* pret KRIEVIJU, kurā ECT konstatēja, ka “pienākums atšifrēt pilnīgi šifrētus sakarus rada prasību, ka šādu pakalpojumu sniedzējiem jāvērtina šifrēšanas mehānisms visiem lietotājiem; tādējādi tas nav samērīgs ar izvirzītajiem likumīgajiem mērķiem”.⁸⁷
104. Lai gan tiek pieņemts, ka AK valdība galvenokārt centīsies piekļūt nešifrētiem lietotāju datiem, ja pastāvētu risks valsts drošībai, EDAK uzskata, ka pieprasījums novērtēt TCN izmantošanu, kā aprakstīts iepriekš, ir vienlīdz svarīgs arī saistībā ar valdības piekļuvi datiem tiesībaizsardzības nolūkos.

4.2.2. JURIDISKAIS PAMATS UN PIEMĒROJAMIE AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

105. Ar 2024. gada izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumu tika ieviests īpašs režīms tādu lielapjoma personas datu kopu saglabāšanai un pārbaudei, attiecībā uz kurām personām, uz kurām attiecas personas dati, “nevarētu būt pamatotas cerības uz privātumu vai arī tās varētu būt tikai nelielas”, kā tas noteikts tiesību aktos.⁸⁸ Lai saglabātu un pārbaudītu šādu konkrētu masveida personas datu apakškopu, 2016. gada IPL tagad paredz iespēju piešķirt “individuālas atļaujas” un “kategorijas atļaujas”.⁸⁹

⁸³ Skatīt “AK liek *Apple* atļaut izspiegt lietotāju šifrētos kontus” (*Washington Post*, 2025. gada 7. februāris).

<https://www.washingtonpost.com/technology/2025/02/07/apple-encryption-backdoor-uk/>.

⁸⁴ Turklāt VDAR 45. panta 3. punktā ir noteikts, ka Komisija, periodiski pārskatot savus konstatējumus par aizsardzības līmeņa pietiekamību, ņem vērā visas attiecīgās norises trešajā valstī.

⁸⁵ Skatīt <https://www.judiciary.uk/judgments/apple-inc-v-secretary-of-state-for-the-home-department/>.

⁸⁶ Sk. paziņojumu Nr. 5/2024 par Augsta līmeņa grupas ieteikumiem par piekļuvi datiem efektīvai tiesībaizsardzībai, kas pieņemts 2024. gada 4. novembrī, 4. lpp.

⁸⁷ Sk. ECT 2024. gada 13. februāra spriedumu lietā Nr. 33696/19, 79. punkts.

⁸⁸ Sk. 2016. gada IPL 226. panta A) punkta 1. apakšpunktu.

⁸⁹ Sk. 2016. gada IPL 226. panta A) punktu un 226. panta BA) punktu, kas ieviests ar izmeklēšanas pilnvaru grozījuma 2. iedaļu. 2024. gada likums.

106. Masveida personas datu kopu jēdziens ir plašs un var aptvert plašu datu kopu klāstu.⁹⁰ Tas var attiekties uz sensitīvu informāciju, bet var ietvert arī publiski un komerciāli pieejamus datus. Ņemot vērā šo situāciju, AK valdība uzskatīja par nepieciešamu pārskatīt iepriekšējo režīmu, kas visiem liela apjoma personas datu kopumiem piemēroja vienādu aizsardzības līmeni, un paredzēt dažādas aizsardzības garantijas liela apjoma personas datu kopumu glabāšanai un pārbaudei atkarībā no to satura jutīguma vai publiskās pieejamības vai no ieviešanas līmeņa, kas saistīts ar to glabāšanu un pārbaudi, ko veic izlūkdienesti.⁹¹ EDAK saprot, ka šie apsvērumi galu galā noveda pie tā, ka tika izveidots atšķirīgs režīms liela apjoma personas datu kopām, kurās ir tikai nelielas cerības uz privātumu vai tādas nav vispār.
107. Lai gan Komisija īsi apspriež jauno jēdzienu “kategorijas atļauja”, lēmuma projektā ir norādīts, ka “svarīgi, lai saglabātu un pārbaudītu lielapjoma personas datu kopas, joprojām ir spēkā Īstenošanas lēmuma (ES) Nr. 2021/1772 239. un 240. apsvērumā novērtētais režīms, jo īpaši nepieciešamība pēc ordera, ko vispirms apstiprina valsts sekretārs un pēc tam tieslietu komisārs, ievērojot pasākuma nepieciešamības un proporcionalitātes prasības, kā paredzēts 2016. gada IPL 7. daļā”⁹². Tomēr šī analīze šķiet nepilnīga. EDAK norāda, ka ne tikai “kategorijas atļauju”, bet arī “individuālu atļauju” ieviešana ir attiecīgas izmaiņas, kas īstenotas ar 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumu attiecībā uz iepriekš minēto konkrēto datu kopu: “individuāla atļauja”, ko var piešķirt izlūkdienesta vadītājs vai persona, kas rīkojas viņa vārdā, aizstāj nepieciešamību iegūt orderi, lai saglabātu vai pārbaudītu un saglabātu lielapjoma personas datu kopas, attiecībā uz kurām pastāv tikai nelielas cerības uz privātumu vai tās nav vispār.⁹³ Tādējādi terminus “pilnvara” un “individuāla atļauja” nedrīkst sajaukt un tie nav savstarpēji aizvietojami.⁹⁴ Tas jo īpaši attiecas uz to, ka individuālajām atļaujām nepieciešamā tiesu apstiprināšana ir ierobežota tikai ar jautājumu par to, vai konkrētais datu kopums atbilst kritērijiem, lai to klasificētu kā datu kopumu, par kuru saskaņā ar 2016. gada IPL 226. panta A) punktu var pamatoti sagaidīt tikai zemu vai nekādu privātuma līmeni.⁹⁵ “Kategorijas atļauja” atšķiras no “individuālās atļaujas” un saskaņā ar 2016. gada IPL 226. panta B) punkta 6. apakšpunkta a) iedaļu faktiski nepiemēro prasību par šādas individuālas atļaujas tiesas apstiprinājumu, ja šāda atļauja attiecas uz datu kopu, kas ietilpst kategorijas atļaujā. Tas ir tāpēc, ka jau būs pieņemts lēmums, ko apstiprinājis tiesu komisārs, ka jebkura datu kopa, kas atbilst kategorijas atļaujas aprakstam, patiešām ir datu kopa, uz kuru attiecas 226. panta A) punkts.
108. Lai gan šie grozījumi attiecas uz liela apjoma personas datu kopu saglabāšanu un pārbaudi, nevis to sākotnējo pārtveršanu vai vākšanu, EDAK vēlas uzsvērt nozīmi, ko ECT piešķir iepriekšējai neatkarīgai atļaujai saistībā ar liela apjoma personas datu apstrādi. Tiesa nolēma, ka, “lai mazinātu risku, ka lielapjoma pārtveršanas pilnvaras tiek ļaunprātīgi izmantotas, (...) procesam ir jāpiemēro pilnīgi aizsardzības pasākumi, kas nozīmē, ka vietējā līmenī katrā procesa posmā ir jāizvērtē veikto pasākumu

⁹⁰ Skatīt 2016. gada IPL 199. pantu, kurā noteikts, ka “izlūkošanas dienests saglabā liela apjoma personas datu kopu, ja a) izlūkošanas dienests iegūst informāciju, kas ietver personas datus par vairākiem indivīdiem, b) datu kopas raksturs ir tāds, ka lielākā daļa indivīdu nav un, visticamāk, nekad nebūs izlūkošanas dienesta interešu objekts tā funkciju izpildes gaitā, c) pēc sākotnējās satura pārbaudes izlūkošanas dienests saglabā datu kopu savu funkciju izpildes nolūkā, un d) datu kopa tiek vai tiks glabāta elektroniski, lai to varētu analizēt šo funkciju izpildes gaitā”.

⁹¹ Sk. Iekšlietu biroja politikas dokumenta izmeklēšanas pilnvaras (grozījums) likumprojektu: Liela apjoma personas datu kopas un trešo personu masveida personas datu kopas <https://www.gov.uk/government/publications/investigatory-powers-amendment-bill-factsheets/investigatory-powers-amendment-bill-bulk-personal-datasets-and-third-party-bulk-personal-datasets>.

⁹² Skatīt lēmuma projekta 99. apsvērumu.

⁹³ 2016. gada IPL 200. panta 1. un 2. punkts.

⁹⁴ Tomēr šķiet, ka tas tā ir lēmuma projekta 99. un 100. apsvērumā.

⁹⁵ 2016. gada IPL 226. panta BB) punkta 1. apakšpunktā ir noteikts, ka, lemjot par to, vai apstiprināt lēmumu par individuālas atļaujas vai kategorijas atļaujas piešķiršanu, tieslietu komisāram ir jāpārskata tās personas secinājumi, kura piešķirusi atļauju, lai pārbaudītu, vai 226. panta A) punkts attiecas uz atļaujā aprakstīto personas datu lielapjoma datu kopu, vai, attiecīgi, vai 226. panta A) punkts attiecas uz jebkuru datu kopu, kas ietilpst atļaujā aprakstīto datu kopu kategorijā.

nepieciešamība un proporcionalitāte; ka masveida pārtveršanai vispirms ir jāsaņem neatkarīga atļauja, kad tiek noteikts operācijas priekšmets un darbības joma; un ka operācija ir jāuzrauga un neatkarīgi *ex post facto* jāpārskata.”⁹⁶ Ņemot to vērā un pamatojoties uz holistisku pieeju, ņemot vērā visus lietas apstākļus, novērtējot atbilstību, EDAK uzskata, ka lielapjoma personas datu kopu saglabāšanai un pārbaudei vajadzētu būt pakļautai vismaz neatkarīgas iestādes iepriekšējai atļaujai vai sistemātiskai neatkarīgai *ex post* pārbaudei, ko veic tiesa vai līdzvērtīga struktūra, t. i., neatkarīga struktūra, kas var pieņemt saistošus lēmumus.

109. Ņemot vērā atlikušos nepieciešamos precizējumus, EDAK mudina Komisiju turpināt izskatīt jēdzienus “individuālas atļaujas” un “kategorijas atļaujas” saskaņā ar 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumu. Turklāt EDAK aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt termina “mazas vai nekādas saprātīgas cerības uz privātumu” piemērošanu praksē. Lai gan 2016. gada IPL 226. panta A) punktā ir noteikti vairāki kritēriji šāda secinājuma izdarīšanai, EDAK uzskata, ka ir svarīgi ievērot to piemērošanu, jo tie potenciāli var tikt interpretēti plaši.⁹⁷

4.2.3. PĀRRAUDZĪBA UN TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI

110. Kā norādīts lēmuma projektā un iepriekš analizēts atzinumā Nr. 14/2021, Izmeklēšanas pilnvaru komisāram (IPK) un viņa birojam (IPKB) ir centrālā loma AK izlūkošanas aģentūru izmeklēšanas pilnvaru izmantošanas uzraudzībā. Turklāt Izmeklēšanas pilnvaru tiesa (IPT) ir tiesu iestāde, kas ir kompetenta nodrošināt tiesisko aizsardzību šajā jomā. Kā jau norādīts 3.1.5. iedaļā par uzraudzību tiesībaizsardzības jomā, 2024. gada Izmeklēšanas pilnvaru grozījumu likumā ir veiktas tikai nelielas izmaiņas, jo īpaši ieviešot IPK vietniekus. Tādējādi EDAK atzinumā Nr. 14/2021 sniegtie komentāri joprojām ir pilnībā spēkā⁹⁸.
111. EDAK pozitīvi vērtē IPKB pārredzamo ikgadējo ziņošanu, tostarp detalizētas statistikas pieejamību par 2019.–2023. gada periodu, tostarp par to, kā AK izlūkdienesti izmanto lielapjoma pilnvaras, un par lēmumiem par mērķorientēšanu un mērķtiecīgām atļaujām iegūt datus saskaņā ar AK un ASV datu piekļuves nolīgumu. EDAK arī īpaši ņem vērā IPKB veiktās pārraudzības darbības attiecībā uz datu masveida pārtveršanu, ko veic Valdības sakaru štābs (VSŠ), ko Komisija uzsvērusi lēmuma projekta 102. apsvērumā. Šajā kontekstā EDAK aicina Komisiju turpināt rūpīgi uzraudzīt uzraudzības sistēmas efektivitāti šajā jomā, jo īpaši attiecībā uz masveida pārtveršanas pieprasījumu proporcionalitāti⁹⁹.
112. Turklāt EDAK norāda, ka Izmeklēšanas pilnvaru tiesa ir publicējusi arī publisku ziņojumu par savu darbību un tiesu praksi laikposmā no 2021. gada līdz 2023. gadam¹⁰⁰. Ziņojumā cita starpā ir uzsvērti svarīgi un būtiski notikumi, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā *Wieder un Guarnieri pret AK*, kurā ir nolemts, ka personas jebkurā pasaules vietā var iesniegt prasību IPT, ja rīcību ir izdarījusi AK valsts iestāde un tā ir notikusi Apvienotajā Karalistē. Tāpēc EDAK aicina Komisiju iekļaut IPT darbības arī savā novērtējumā un turpmākajos lēmuma projekta pārskatos.

⁹⁶ ECT 2021. gada 25. maija spriedums lietā *Big Brother Watch* un citi pret Apvienoto Karalisti, 350. punkts.

⁹⁷ 2016. gada IPL 226. panta A) punkts attiecas, piemēram, uz datu raksturu, to, cik lielā mērā dati ir publiskoti, vai par to, cik lielā mērā dati ir plaši zināmi.

⁹⁸ Sk. atzinumu Nr. 14/2021, 200.–215. punktu.

⁹⁹ Plašāku informāciju skatīt Izmeklēšanas pilnvaru komisāra 2023. gada ziņojumā, kas pieejams šādā saitē: https://ipco-wpmedia-prod-s3.s3.eu-west-2.amazonaws.com/E03270100-HC_603-IPCO-Annual-Report-2023-Web_Accessible.pdf, 31. lpp., 6.41. punkts.

¹⁰⁰ <https://investigatorypowerstribunal.org.uk/wp-content/uploads/2024/11/Investigatory-Powers-Tribunal-Report-2024.pdf>

5. LĒMUMA PROJEKTA PĀRSKATĪŠANA, TERMIŅŠ UN ATJAUNOŠANA

113. EDAK norāda, ka galīgais atbilstības lēmums būtu spēkā sešus gadus, t. i., līdz 2031. gada 27. decembrim. Tādējādi tā joprojām būtu vienīgā trešā valsts, kuras lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir turpināmības klauzula, kas tiek apvienota ar VDAR 45. panta 3. punktā noteikto obligāto periodisko pārskatīšanu. EDAK saprot, ka jaunajam AK tiesiskajam regulējumam būs jāpievērš īpaša uzmanība, un aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt Datu (izmantošanas un piekļuves) likuma īstenošanu, tostarp šajā atzinumā izceltajās prioritārajās jomās, kā arī visus citus šajā sakarā nozīmīgos notikumus Apvienotajā Karalistē.
114. EDAK atzinīgi vērtē to, ka lēmuma projekta 68. apsvērumā ir minēta EDAK (un pilsoniskās sabiedrības grupu) loma periodiskās pārskatīšanas mehānismā saskaņā ar EDAK ieteikumu Nr. 01/2021¹⁰¹. Attiecībā uz EDAK un tās pārstāvju praktisko iesaistīšanos nākotnes pārskatīšanas sagatavošanā un norisē EDAK atkārtoti uzsver, ka jebkāda attiecīgā dokumentācija ir pietiekami savlaicīgi jānosūta EDAK rakstiski.
115. No Komisijas sniegtajiem papildu paskaidrojumiem saistībā ar 113. apsvērumu EDAK saprot, ka ir paredzēts četru gadu beigās veikt pārskatīšanu, pamatojoties uz kuru Komisija sagatavos publisku ziņojumu¹⁰². Šī pārskatīšana palīdzēs informēt Komisiju par to, vai tā ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms lēmuma projekta beigām uzsāk procedūru lēmuma projekta termiņa pagarināšanai¹⁰³.
116. EDAK atzinīgi vērtē šo nodomu un norāda, ka pārskatīšanai ir cits mērķis nekā termiņa ierobežojuma klauzulai un tai ir svarīga loma tiesiskā regulējuma uzraudzībā. Tāpēc EDAK paredz, ka pārskatīšana notiks četru gadu laikā, un mudina Komisiju to veikt savlaicīgi.
117. EDAK saprot, ka šajā nākotnes pārskatīšanā tiks ņemti vērā elementi, kas izklāstīti Komisijas Īstenošanas lēmumā Nr. 2021/1772, un ka apsvērumi par lēmuma apturēšanu un atcelšanu joprojām ir spēkā¹⁰⁴. Tiesiskās noteiktības labad EDAK uzskata, ka šāds precizējums varētu tikt iekļauts galīgajā lēmumā par aizsardzības līmeņa pietiekamību.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā
priekšsēdētāja

(Anu Talus)

¹⁰¹ Sk. EDAK ieteikuma Nr. 01/2021 19. apsvērumu.

¹⁰² Skat. Lēmuma projekta 110. apsvērumu.

¹⁰³ Skatīt Lēmuma projekta 113. apsvērumu.

¹⁰⁴ Skat. Komisijas Īstenošanas lēmuma Nr. 2021/1173 168.–171. apsvērumu.